

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyitléri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KLADOHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József tőrhely-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, december 2.

Levél.

Küldöm ez levelem az édes
anyámnak Krasznójarszk város-
ból, szomorú rabságból

Nagy Magyarországra.

Lelkem édes anyám és te hites társam
s két kicsiny cselédem! Amit én most írok s
megüzenek néktek, nem bizom, mint régen,
a hadi postára. Lassan jár az nagyon. Amit
most üzenek, szálljon el a széllel, mondja el
a csillag, amelynek a fénye egyszerre gyul
ki az orosz hómezők — s a mi kis házuk
felett.

Amit én most érzek, olyan az az öröm,
mint mikor először vitt el édes anyám a kis
templomunkba, amikor először mondtam hi-
ba nélkül el a Miatyánk-ot s amikor először
mondta ki: — szeretlek!, akit én szerettem.

Pecses levél jött messze Pétervárról,
nem bízták a drótra, sebes kurir hozta. Meg-
állt itt a sűrű barakk-tábor előtt s kihirdette
hangos, könnytől meleg szóval:

— Bus magyar vitézek! raboskodó hő-
sök! Nem soká lesztek már barakk-várba
zárva. Kisütött az igaz szabadságnak napja,
odakünn a fronton kezdet szoritottak a ma-
gyar s az orosz. Egy kicsit várjatok s — ha-
za fogtok menni...

Lelkem anyám és te hites feleségem!
Rab magyar katonák ezren is voltunk, de
erre a szóra a mostoha földre mind-mind
leomoltunk. Könny nem volt szemünkbe,
nem is kiáltottunk, csak befelé sirtunk hang-
talanul némán; a fájdalmas öröm úgy rázta
a testünk, mintha a forró láz venne erőt
rajtunk.

— Hazamegyünk végre! Mind, ki hová
való: egyik a városba, másik a faluba s min-
denki meglátja, akikre a rabság nehéz éjsza-
kán szünetlenül gondolt. Oh, mert, ha tud-
nátok mi volt a mi erőnk, mi tartott életben?
talán még annál is jobban szeretnétek, mint
ahogy szerettek. Ti voltatok azok. A szívünk
oltárán szeretteink képe; veletek beszéltünk,
titeket imádtunk. Ez adott erőt, hogy min-
dent elviseljünk.

A barakk-táborban nem osztanak gyer-
tyát a szegény raboknak, de mi mégis lop-
tunk, elloptuk magunktól: sovány levesün-
ket titkon lefőlőztük. Összegyűjtött fagy-
poharakba gyűrtük, mégis mécsvilágot gyuj-
tottunk értetek mindenik vasárnap. És a
Miatyánk-ot sem felejtettük el. Mindennap
elmondtuk: Uram, szabadíts meg minket a
gonosztól s mert tied az ország, dicsőség,
hatalom: vigy minket is haza a mi orszá-
gunkba.

És most hazamegyünk. Ezer vágyó
kérdés kél a sziveinkben:

— Meg van-e még minden, ahogy oda
hagytuk. Ép e még a kis ház, ódon nádfede-
lét nem tépte-e még le a dühöngő vihar? Meg

van-e a jószág, a Bimbó, a János, tud-
tok-e szántani gazda keze nélkül? Két kicsiny
galambom megnőtt-e már nagyra, tud-e már
a fiam levelet olvasni s szőszke kicsi lányom
megtanulta-e már édes apja nevét? Megma-
radt-e még a lelkem-anyám hite, hiszi-e hogy
mégis jószágos az Isten? s megmaradt-e a
te hűséges szerelmed hites feleségem?! Mert
az orosz rabság nehéz volt minékünk, de
százszor nehezebb lenne a szabadság, ha
reményünk fáját, amelyet minden nap köny-
nyel öntöttünk meg, a csalódás dere itt her-
vasztaná le.

Ha majd az a nap jön, amikor indu-

lunk, nem nyílik az ajkunk hangos üjon-
gásra, valami fájdalom vissza-vissza húz
majd. Ott a domboldalon fehér fakeresztek,
mindeniken csupa magyar név sötétlik.
Mány ilyen temető feketedik itten? Bevetet-
tük mi az egész nagy világot nehéz magyar
gyásszal. Felfog-e engedni ez a sötét bánat,
hogyha hazamegyünk? Vár-e annyi öröm
odahaza minket, amennyi keservet itt hagy-
tunk értetek? Kialtsatok hozzánk, üzenetek
nékünk, kik hozzátok vágyunk, új reménysé-
gekre gyúlt szegény raboknak, anyám, fele-
ségem, kicsiny cselédeim.

(.)

Holnap tárgyalunk az oroszokkal.

(A végleges fegyverszünet.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Stockholm. Haparandából táviratoz-
zák: Tegnap délelőtt tizenegy órakor meg-
kezdődtek a tárgyalások a fegyverszünet
megkötése céljából. Az orosz parlamenterek
írást vittek, amelyek szövege a következő:
A népbiztosok tanácsának felhatalmazása
következtében Vladimir Megra huszárhad-
nagy, az 5-ik hadsereg katonai tanácsának
tagja, Savulovits Mihály dr. és Meren
György zászlós, mint parlamenterek fordul-
nak a német főparancsnokhoz. Ezek a parla-
menterek tartoznak megkérdezni a német
főparancsnoktól, hajlandó-e a maga részéről
is parlamentereket kiküldeni azzal a felhatal-
mazással, hogy az összes frontokon a fegy-
verszünet megkötéséről tárgyaljanak a bé-
ketárgyalások megindítása céljából. Ha a
német főparancsnok ezzel az ajánlattal egyet
ért, meg kell állapítani a helyet, ahol a két fél
meghatalmazottai találkozzanak.

A meghatalmazottak eljárásának ered-
ményéről még nem érkezett hír.

Rotterdam. A Havas-ügynökség je-
lenti Pétervárról, hogy Krilenko megérke-
zett a frontra, ahol a katonák és frontmun-
kások szívélyes tüntetéssel üdvözölték. A
maximalista kormány helyzete nap-nap után
erősödik. A Kieve vezető vasutat kivéve, a
maximalisták már a Pétervárról a főhadi-
szállításra vezető összes vasutvonalakat meg-
szállták.

Rotterdam. Az Associated Press was-
hingtoni jelentése szerint az amerikai kor-
mány az orosz kormánnyal szemben tele-
rális politikát követ, mert ezzel bizonyosságot
akar tenni demokrácia diadalába vetett bi-
zalmáról.

Rotterdam. A Daily Telegraph jelenti

Pétervárról: Krilenko jelenti a Kormánynak,
hogy a hadviselő felek megbízottai december
2-án vasárnap ülnek össze, hogy megkö-
sék a végleges fegyverszünetet.

Bécs. Azt a nyilatkozatot, amelyet
Seidler miniszterelnök az osztrák képviselő-
háznak tegnapi ülésén a béke ügyében tett
szikratáviró útján továbbították Oroszor-
szágba.

Stockholm. Pétervárról jelenti: A
fegyverszünetre vonatkozó javaslatot az
ugynevezett halálzászlóalj kivételével vala-
mennyi csapatformáció elfogadta.

Köln. A Kölnische Volkszeitung jelenti
a svájci határról, hogy az entente dolgairól
jól értesült Gazette del Ticino ezt írja: Orosz
ország árulása a négyes szövetséget vesze-
delembé sodorja. Ha a központi hatalmak
és Oroszország ki fogják cserélni a hadfog-
lyokat, ennek következtében rengeteg tar-
taléksereget lehet majd Franciaország, An-
glia és Olaszország ellen vetni. Amerikára
nem lehet számítani, éppúgy Japánra sem.
Legjobb volna tehát mindent elkövetni, hogy
általános béke jöjjön létre, még pedig lehe-
tőleg Oroszország rovására.

Genf. Az entente barát Journale de
Geneve nagy feltűnést keltő cikkben kijelenti,
hogy Lenin teljes joggal tarthatja magát
Oroszország teljes urának. Svájcban jól is-
merik őt, és tudják, hogy kitűnő organi-
zátor.

Stockholm. A Novaja-Sizne jelenti,
hogy Lenin és Trockij felszólították a hadse-
regszervezeteket és katonaságot, tartóztat-
sák le a polgárságnak a főhadiszálláson ösz-
szegyülekezett eszközeit, Verhovszkyt,
Axentievot, Cserhovot, Oolot, Miljukovot,
Cseretellit, Vinnevert, Joanovot, akik új kor-
mányt akarnak alakítani.

Konzuli bíróság Budapesten.

(A képviselőház ülése.)

(Telefon.) A képviselőház mai ülését Szász Károly elnök fél 4 órakor nyitotta meg. Felmutatta a miniszterelnök átiratát, melyek szerint öfélése a minapi balesetből való szerencsés megmenekülése alkalmából a képviselőház által intézett üdvözlőlevelet köszönettel tudomásul vette.

Jelentette, hogy Perzsián Adám újságíró több rendbeli összeférhetlenségi bejelentést tett Baros János ellen. Kiadják az összeférhetlenségi bizottságnak. Gündisch Guidó, Landauer Béla sürgős interpellációra kaptak engedélyt közlélmegbeszélési kérdésekben.

Nagy Vince napirend előtt szóval fel. Tisza István gróf megvádolta a szatmári főispánt, akinek azonban Szatmár város és Szatmármegye törvényhatósága bizalmat szavazott. A városi és megyei közgyűlésen senki se akadt, aki a vádakát magáévé tette volna. A maga részéről a támadást erélyesen visszautasítja.

Tisza István gróf kijelenti, hogy a jelen pillanatban nincs abban a helyzetben, hogy erre a felszólalásra feleljen. Kéri a Házat, függessze fel ítéletét ez ügyben. Olyan információk alapján beszél, amelyekben nem lehetett kételkedni. Aki ismeri, tudja róla, hogyha tévedés lenne állításai között, ő lesz az első, aki teljes elégtételt ad. Mihelyt a megfelelő újabb információ birtokában lesz, keresni fogja az alkalmat, hogy a Házat tájékoztassa.

Azután harmadszori olvasásban is elfogadták a bortermelési adóról szóló törvényjavaslatot. Atküldik a főrendiházhoz. Harmadszori olvasásban elfogadják az Osztrák Magyar Bank által fizetendő hadinyereség adóról szóló törvényjavaslatot.

A napirend harmadik pontja a konzuli bíráskodásról szól.

Springer Ferenc előadó bemutatja a javaslatot.

Általánosságban vita nélkül elfogadták. A részletes tárgyalás során Grecsák Károly igazságügyminiszter jelentette a Háznak, hogy a konzuli bíróság székhelye ezúttal nem Konstantinápolyban lesz, hanem felváltva Budapesten, Bécsben és Konstantinápolyban. Az osztrák kormánnyal történt megállapodás értelmében az első öt esztendőben Budapesten lesz a székhely. A javaslatot ezután részleteiben is elfogadták.

Deák Béla leteszi az esküt, mint az igazoló-bizottság tagja.

Az elnök felhatalmazást kért a Háztól, hogy a Ház legközelebbi ülésének napirendjét a kormánnyal egyetértően a delegáció tanácskozásainak befejezése után az elnökség állapítsa meg.

A Ház a felhatalmazást megadja, következőnek az interpellációk.

Elsőnek Gündisch Guido interpellált a több erdélyi vármegyében vetőmag híján elmaradt őszi vetések miatt. Kérde a földművelésügyi minisztert, akar-e gondoskodni arról, hogy a tavasszal a vetések pótolhassanak.

Mezőssy Béla földművelésügyi miniszter megnyugtató választ ad.

Landauer Béla interpellál, mert Bereg megye közlélmegbeszélését az ottani Takarékpénztár látja el, nem épen altruisztikus alapon.

Ugron Gábor belügyminiszter kijelenti, hogy a vármegye vezetőinek mellőzni kellene a haszonra alapított vállalatok közvetítését a közlélmegbeszélésben. A panaszt áttette a Közlélmegbeszélési Hivatalhoz.

Tisza István gróf és Balogh Jenő miután az interpelláló őket aposztrofálta, személyes kérdésben szólalnak fel.

A Ház tudomásul vette a miniszter választát.

Az ülés ezzel véget ért.

OLVASSA NAPONTA

az „Aradi Közlöny“ apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny“-ben. —

Lord Landsdowne levele.

(Asquith támogatja a békemozgalmat.)

Ma, amikor a németek szenzációs flandriai sikeres offenzívájának híre érkezik, kettős jelentőséggel bír Landsdowne lordnak, az Aradi Közlönyben közölt levele, amelyben Németországgal szemben teljesen új álláspontot foglal el. A lord az angol kormány legbefolyásosabb tagja és ezért ez a levél Angliában felkavarja a közvéleményt.

(Telefon.) London. A Central News felhatalmazták annak kijelentésére, hogy Landsdowne lordnak a Daily Telegraphhoz intézett levele, melyben Anglia hadicéljait ismertette, csupán az ő egyéni felfogását tükrözi vissza és közzététele az ő saját elhatározásából történt.

Amsterdam. Landsdowne lordnak a Daily Telegraphhoz intézett levele egész Angliában nagy feltűnést keltett. A konzervatív pártok nagy felháborodással fogadták több helyen árulásról beszélnek. A liberálisok ezzel szemben barátságosan fogadták a levelet, amely csak erősíti azt a közvéleményt, mely a középutat keresi a pártok szélsőségei között.

Berlin. Landsdowne lord levele szenzációként hatott és Londonban ma ez a levél az általános beszélgetés egyetlen tárgya. A liberális lapok helyeslik, a konzervatívok azonban világosan elfordulnak egykori vezéreiktől és a levelet áruló vagy legalább is meggondolatlan tettnek bélyegzik. Az egyetlen kivétel a szintén konzervatív Evening Standard, amely azt mondja, hogy Landsdowne lord az összes komoly körök véleményét fejezte ki. Ezek anélkül, hogy kifejezetten pacifisták lennének, a komoly megoldást keresik, amely a háború rettenetes áldozatainak megfelel. Ez a megoldás csak az állandó béke lehet.

Az Asquith-hoz közelálló Westminster Gazette a következőket írja:

— A levél egy befolyásos és tekintélyes ember bátor nyilatkozata. Szívesen és nyíltan helyesljük véleményét és kívánjuk, hogy az a párisi konferencia tárgyalásainak ez legyen az alapja.

A Globe ezzel szemben azt mondja, hogy a levél, ha a külföldön komolyan veszik, kimondhatatlanul nagy kárt okoz majd.

A Star fönntartás nélkül helyesli az állásfoglalást és a következőket mondja:

Landsdowne sem nem bolond, sem nem pacifista. Több praktikus okosság van a kisujjában, mint Milnernek, Cursonnak, Carsonnak és Lloyd Georgenak a fejében. A levél komoly megfontolásról tanuskodik. Bizonyos, hogy a levélíró előre tisztában volt a hatással, amelyet állásfoglalásával a közvéleményre gyakorol.

Az Evening News elmondja, hogy Bonar Law, amikor Landsdowne prozopozícióról értesült, a következő kijelentést tette:

— A választ mihamarabb megadja rájuk az alsóház.

A Daily Mail szerint Asquith erősen támogatja a békemozgalmat.

A Reuter-ügynökség végig elutasító nyilatkozatokat terjeszt és minden lehető elkövet arra, hogy a nagy hatást, amelyet a levél a nyilvánosságra gyakorolt, kisebbítse.

A Morningpost szerint egy magánember véleményéről van szó, amelyet a hivatalos körök legcsekélyebb támogatása nélkül hozott nyilvánosságra.

A Daily Mail azt a véleményét fejezi ki, hogy a veretlen Németország zsarnoka lenne a világ összes népeinek.

A Times azt állítja, hogy Landsdowne lord levele Asquith számára is a legnagyobb meglepetés volt. Asquith helyteleníti Landsdowne felfogását. Ezt az állítást a kormányhoz közelálló Westminster Gazette állásfoglalása valótlannak mondta.

A Times azt állítja, hogy a Landsdowne levelet előbb neki ajánlották fel közlés céljából, de a lap ezt megtagadta.

Folyoszkötés vádja.

(Az ujaradi idill vége.)

Egy aradi üzletben van alkalmazásban W. B. ujaradi leány. Az üzlet tulajdonosa kisegítő munkakerőt kapott az orosz fogolytáborból, egy jóképű muszka foglyot, aki gazdag családból származik. Legalább erre lehet következtetni abból, hogy Oroszországban lakó hozzátartozóitól állandóan nagyobb pénzösszegeket kap.

Az ujaradi leány és a muszka fogoly mindennap együtt volt s ebből romantikus szerelem fejlődött ki. A muszka fogoly halálosan beleszeretett a szépséges ujaradi leányba, aki viszonzta az orosz hon fiának gyöngéd érzéseit. A muszka bejáratos lett a leány ujaradi házába és egy szép napon annak rendje és módja szerint beszélt a leány anyjával és megkérte a leány kezét, aki be sem várva a mama beleegyezését pirulva mondogtá igen-t.

Eddig a romantikus szerelemi história minden bonyodalom nélkül játszódott le. De ezután már bekövetkezett a bonyodalom amelybe a bíróságnak is beleszólása lesz. Az orosz fogoly ily szépen biztosítva látván jövő boldogságát, gondolt egy merészet és nagyot és egész egyszerűen otthagya az üzletet. Bejelentés nélkül eltávozott és átköltözött Ujaradra jegyesének házába.

Két hétig élvezte a muszka az ujaradi vendégbarátságot, mikor egy szép napon megjelentek a hatóság emberei az ujaradi asszonynál és érdeklődni kezdtek az orosz hadifogoly iránt. A szerelmes szívű muszka nem sokáig kerestette magát, hanem odaállt a hatósági emberek elé, hogy hát vigyék el, ha már érte jöttek. El is vitték, aki most a fogolytáborban sirathatja egyelőre vesztett boldogságát.

Ami ezután következett, az már nagyon komoly. Az esetről jelentést tettek a temesvári királyi ügyészségnek, amely zovdon szigorúságában nem respektálta a muszka fogoly és ujaradi leány boldogságos szerelmét és ragaszkodva a rideg ténykörményekhez, és még ridegebb paragrafusokhoz, vádat emelt az ujaradi leány ellen folyoszkötés miatt. Az érdekes ügyben a temesvári törvényszék nemsokára meg fogja tartani a főtárgyalást. Valószínű, hogy a mostani események hatása alatt a szerelmes szívű ujaradi leánynak nem lesz komolyabb kellemetlensége.

Találkozásom Krilenko kornétással.

— A lublini tanító karrierje. —

Ugy bukkant fel, mint forradalmakban szokás: váratlanul, merészen és babonás büszkeséggel. Az ismeretlenségből jött, a gátakat tépő tumultusból dobta ki a szeszélyes véletlen és egyszerre röpülte be a csucskokat. Tegnap még magába mélyedő, csöndes, szóvalan ember volt, tegnap még eltűnt a százazrek közt, mint enyhe hullámgyűrű a folyó felületén; hangját nem hallatta, szava nem volt csak meg hitt barátaihoz, parancsolni nem tudott, hiszen életében mindig csak lábujjhegyen és félve járt akar a kötéláncos; majd menekülnie kellett a cári despotizmus elől, futott Párisba, ahol várt rá egy nemes, odaadó szöke Szonyácska, miután forradalmi barátával volt, tanult, tanított, utazott, harcolt és egyszerre kézen fogta a Véletlen és fölébe helyezte mindenkinek: *Krilenko kornétásból hadügyminiszter és generalissimus lett.* Mig Kerenszki uralkodott, addig többi társaival együtt nem tehetet semmi sem. Némán szenvedte a történeteket. Társai, akik kefével együtt élt a párisi és genfi ötödik emeleti padlásszobákban, már otthon voltak, civilben jártak Petrográd utcáin, olykor összejöttek egy drága, nemes urinő enyhetadó lakásában és a lefüggönyözött ablakok mögül nézték az utcákon végigszáguldó tömegeket és irtózáttal hallgatták, hogy a nép Kerenszkit, a hatalomtól megmámorosodott talmi és groteszk északi Napoleont élteti. Krilenko, Lenin és más neves forradalmárokkal egyidőben tért vissza hazájába. Sok ideje nem maradt az ügyek igazi tanulmányozására. Egyenruhát öltött és gyorsan a harc tere sietett, ahol mint kornétás érte a szédületes szerencse. Krilenko kornétás bámulatos előléptetését nem lehet katonai karriérnek nevezni. Hiszen míg ő a fronton küzdött, addig Lenin hívei odahaza hatalomra jutottak, a fiskális-cárt elsöpörték az események roppant hullámai és így természetes, hogy azonnal rá gondoltak az új kormány tagjai és a kornétást generalissimusnak tették meg.

Nikolaj Vassiljevics Krilenkót nem érte váratlanul a hirtelen történt előrukkolás. Ők tudták, hogy ennek be kell következnie. Fanatikus, elszánt, a hatalommal diadalmasan dacoló emberek voltak ők valamennyien, akik biztosra vették, hogy eljön az idő, amikor megteremthetik az igazi békét, amikor majd véget vethetnek ennek a mai bűnös, becstelen, kulturaromboló és barbár háborúnak. Krilenkóék nem egy szeszélyes áramlat következményeként kerültek hatalomra, mint Kerenszkiék, nem stréberségük, a zürzavart kihasználó ügyességük miatt jutottak vezető szerephez, hanem a megdönthetetlen társadalmi evolúció hozta magával a nekik kedvező időt. Krilenko szociáldemokrata, tudományosan képzett politikus, nyitott szemű, higgadt gondolkozású ember, aki évtizedek óta harcol a demokratikus és szabad Oroszországért. A forradalom magjait ők hintették el, a mai birodalom liberális strukturájának fundamentumát ők ásták meg, a felépítményhez az első termésköveket vérrel verítékéve ők cipelték és hogy a forradalom, a nép igazi akarata győzedelmeskedett, az a Krilenkóék műve. Időközben sikerült a radikális eszmékkel kacérkodó hazug forradalmároknak a vezetést magukhoz ragadni, sikerült a lesben álló moszkvai ügyvédnek diktatori szerephez jutni. Kerenszki azonban sohasem szenvedett együtt a munkásokkal, sohasem bukott ájultan és vérző arccal a részvételen köveztetve a rendőrpribékek ütlegeitől, nem

élt száműzetésben eljegyezve a setét nyomorral, ő nem a saját hátán tapasztalta az elnyomottságot és amikor a nép bizalmába fogadta és egyszerre vezérévé tette, hamarosan kiütközött belőle igazi énye: megcsalta az országot.

Romanov Miklós detronizálása után hazatértek a világ minden tájkáról a kiüldözött forradalmárok. Jött Trockij, jött Lenin, jött Krilenko és jöttek a többi igaziak, akik megdöbbenve látták, hogy a mai helyzet csak elnevezésében különbözik a többitől. Egy sápadt, neuraszténias, dekadens uniformisos despota helyett egy civilruhás ember ül a kormányruhában és vérszomjasan, kábultan és mámorosan a hatalomtól gyötri az ezer sebből vérző, fájdalomban fetregő Oroszországot.

Nikolaj Vassiljevics Krilenko kornétást, Oroszország mostani hadügyminiszterét e sorok írója párisi tartózkodása alatt többször látta. Krilenko Párisban a Hotel de L'odeonban egy ötödik emeleti padlásszobában húzódott meg üldözött elől.

Az egykori tanító szívesen beszélgetett el kávéházi ismerőseivel. Mindig nagy könyveket szorongatott hóna alatt, jegyzetekkel, internacionális füzetekkel és újságokkal voltak tele zsebei. Nem volt zárkózott, nem vonult vissza, hanem állandóan informálta osztályosait az orosz eseményekről. Szobájának ablakai a Rue Renard-ra nyitnak Krilenko gyakran jelent meg ablakában és szomorúan, merengve nézte a párisi utcák forgalmát. A L'odeonnal szemközt levő Maison Moebles-ben laktak Krilenko társai. Itt húzódtak meg a kornétás barátai, az orosz diákok és diákkisasszonyok, a dushaju festők és mindazok, akik a cári önkény alól futottak el hazájukból. Krilenko megjelent a diákmulatágon is, együtt volt a francia virágerdő finom, graciózus grizettjeivel és a Jardin de Luxemburgban, az isten szabad ege alatt lezajlott majálisokon többször reggelig ropta a táncot.

Ha kellett, komoly volt, határozott, erős és bátor, harcolt mindenkivel és csatázott a hatalom embereivel. Máskor kedélyesen elmulatott diáktársaival. Igazi orosz jóssággal élte tette, megrugdosott, összecibált életét. A Rue Renard-utcai kis hotelszobában nyomorgott hosszú időn át a Oroszország jelenlegi generalissimusa, aki most társaival együtt készíti elő az orosz békét.

Párisból Genfibe ment Krilenko. Itt találkozott Trockij forradalmár társával. Trockij már akkor tekintély volt a többiek közt. Véletlenül abban a szállodában lakott, melyben később a szerbek királya, Péter élt szűkös viszonyok közt. Krilenko Genfben élénk kontaktust tartott fenn a magyarokkal, sőt eljárt Máday Andor genfi egyetem tanár előadásaira. Mikor egyszer Krilenkótól megkérdezték, miért jár oly szorgalmasan a magyar előadásokra, megjegyezte:

— *Ismerni akarom Magyarországot közjogát és történelmét. Szeretem a magyarokat, mert épp úgy keleti fajta, mint az én nemzetem.*

Krilenko hazájában mint tanító működött. A kornétás, akinek atyja Lublinban adóhivatalnok volt, mindig szeretettel foglalkozott a neve léssel. Társai, akik Krilenko türelmességét, krisztusi nyugalmit mindig csodálták, gyakran tettek megjegyzést a multra. Elmondották Nikolaj Vassiljevics Krilenkóról, hogy már tanító

korában a serdülő gyermekeknek a szabadságról medítált. Nem sovinizmust plántált a kicsinyek lelkébe, hanem nemzetköziséget. Működése természetesen feltűnt az ottani hatóságoknak és üldözni kezdték. Krilenko nem mozdult, nem ijedt meg és amikor egy ízben ellenőrizték tanítási módszerét, épp úgy oktatót a denunciansok előtt, mint más alkalommal. Kiadták ellene az elfogatási parancsot, ami elől megszökött és így került külföldre. Lublinban egyébként a legtöbb gyűlésen Krilenko szószólt. A művelt, sokat olvasott és tanult Krilenko nagy hatással volt társaira. Fanatizálni tudta őket, magával ragadta a hallgatóságot és minden kérdést pompásan világitott meg.

Nikolaj Vassiljevics Krilenko kornétás Lublintól mostanáig nagy utat tet meg. Kezdte mint tanító, ott ült a falusi iskolák szegényes asztala mellett, oktatott és sohasem feledkezett meg a kitűzött célról. Később már nyilvánosan szerepelt, mikor a tanítói katedrát felszerelte a tribünnel, mikor a gyermeklélek helyett a proletárok ügyeivel kezdett foglalkozni, minden figyelem egyszerre ráirányult. Nem volt sokáig maradása hazájában. Édesatyja, aki adóhivatalnok volt, ugyancsak sokat szenvedett fia agitációs cselekedeteiért. A rendőrség figyelni kezdte, ellenőrizte az öreg urat és mivel Krilenko nem akarta, hogy atyja miatta kellemetlenségbe jusson, elszökött hazulról. Jöttek a párisi mozgalmas napok. Nyomorult padlásszoba a hotelben, késő éjszakai csatangolások a Boulevard de Boulogne-ban, pompás, jóságos midinettek, idegen emberek, folytonos bujkálás a hosszú kéz elől, majd Svájc, Genf és végül újra otthon, a hadseregben, halálraszántan a fronton és most az összes hadak élén. Ezt az utat futotta meg Nikolaj Vassiljevics Krilenko kornétás, Oroszország mai hadügyminisztere.

(K. K.)

Attörték a németek az angol frontot.

Berlin. A nagy főhadiszállás jelenti:

Rupprecht trónörökös hadcsoportja:

Flandriában a tüzérségi tevékenység mérsékelt határok között maradt. Arrastól délkeletre tovább tartott a fokozott tüzelés. A Cambrai melletti csata tegnap ismét nagy heveséggel fellángolt. Állásaink megjavítása céljából indított ellentámadásaink teljes sikerrel jártak. Igen heves tüzérségi és aknavető tűz tört utat gyalogságunknak az ellenséges vonalakba. Moeuvres és Bourlon között és Fontainetől és La Folieből kiindulva az ellenséget Graincourt, Amneux és Cantain falvakba vetettük vissza.

Csapatunk Bateux mindkét oldalán a Scheldetől felfelé rohammal elfoglalták a folyó nyugati partján fekvő magaslatokat, attörték az első ellenséges vonalakat és elfoglalták Connelieu és Villers-Guislain tavakat. A szívesen védekező ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. 4000 angolt elfogtunk és több üteg esett zsákmányul. A szívesen védekező ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. Az ellenség ellentámadásai, amelyeket páncélos gépkocsik támogattak és lovaság harcba vetésével este Gonmiceroux ellen indított nagy veszteség mellett összeomlottak. Az erős tüzérségi harc egész éjjel tartott.

A német trónörökös hadcsapata:

A Maas heleti partján a tűzérsek tevékenysége időnkint erős volt. Richtkoffler báró százados hatvanharmadik, Klein hadnagy huszonhatodik légi győzelmét aratta.

Keleti harctér és Macedon arcvonala: Nem volt nagyobb harci cselekmény. Ludendorff.

Rikord szökés.

(A „kitörő“ muzsikus.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Talán még soha annyi baja nem volt a rendőrségnek és katonaságnak betörővel, mint Klanka Szilviusz 33. gyalogezredbeli közkapitánnyal. Klanka, a tipikus cigány-katona nevével csak nemrégiben találkozott az aradi közönség. A rendőrség bünyői osztályánál ugyanis többen feljelentést tettek, hogy ismeretlen tettes belopódzott a lakásukba és onnan értékes ékszereket vitt el. A rendőrség kiderítette, hogy az ékszerlopásokat Klanka Szilviusz követte el.

Klanka néhány héttel ezelőtt került vissza Aradra, s azóta egyre-másra követte el a betöréseket és lopásokat. Legutolsó lopására úgy jöttek rá, hogy a katonai zárkában magára rakta az összes lopott ékszereket. Ezt észrevették és figyelmeztették a rendőrséget, amely aztán rájött, hogy Klanka milyen ékszerekkel díszítette fel magát. Klankát különben nagyon jól ismerik Arad éjszakai világában. A könnyelmű ember, aki civiléletben muzsikus, minden pénzét nőkre költi. A legutolsó alkalommal Rasztig István detektív fogta el a katonát és felkísérte a rendőrségre, ahol Berecz Ferenc rendőrkapitány előtt bünbánóan kijelentette, hogy megunta a zaklatott tolvaj-életet és a harctérre akar menni. A bűnös katonát a rendőrség átkísérte a katonai parancsnoksághoz, ahol egyes zárkába esútták Klankát, aki már többször volt lakója a katonai fogdának, de mindenkor sikerült onnan megszöknie.

Öt nappal ezelőtt a várbán levő egyes zárka profásza észrevette, hogy Klanka Szilviusz minczen a zárkában. Azonnal jelentést tett a parancsnokságnak, amely a helyszínen tartott szemlén megállapította, hogy kiszedte az egyes-zárka falából a téglákat, felfeszítette a vasrácsot, az ablak vas-sodronyát felszakította és megszökött. De nem sokáig örvendhetett Klanka a szabadságnak, mert még aznap elfogták a katonai rendőrök és bekísérték a várhoz. A várból, még mielőtt ismét elzárhatták volna, sikerült újból megszöknie.

Négy napig tüvé tették a szökött katonát az egész várost. Polgári és katonai detektívek hajszolták Klankát, de nem találták meg. Tegnap éjszaka a katonai rendőrség nagy-szabású razzitát is rendezett azzal az egyedüli céllal, hogy Klankát kézrekerítse, de a razzia ebből a szempontból eredménytelen volt.

Ma délután 3 óra tele azután a katonai rendőrség egyik kiváló detektívje: Gaál János őrmester Szekely Sándor ővezetővel elfogta a hírbedt betörőt. A katonai detektív délután a Virág-utcában járka. Egyszerre ismerős hangokat hallott. Hátra fordult és ott állott előtte Klanka Szilviusz, amint egyik ismerősével, mint katonáéknál mondani szokás, komázott.

— Hát te mit csinálsz Klanka? szólította meg a detektív a meglepett betörőt.

— Látja az ur, hogy komázok.

— No hát gyere csak velem, éppen tőged keresünk.

És már meg is kötötték Klankát, aki ellenkezés nélkül követte a katonai rendőrség embereit. Utközben megjegyezte:

— A katonai rendőrökkel muszáj menni.

— Muszáj ám, válaszolta Gaál, mert baj lesz.

Klankát felvitték a városházára, ahonnan erős exkortál bekísértették a várhoz. A megrogzított szökevényt megvasalva bezárták.

MŰVÉSZET.**Ujjárendezik a Kulturpalota képtárát.**

Baár Gyula dr. restaurátor Aradra jön.

Annak idején szenvedelmes viták folytak amiatt, hogy a Kulturpalotának azóta elhunyt igazgatója, Fényes Dezső teljesen felforgatta a Kulturpalota képtárát és képrendezés ügye alatt nagyértékű és művészi beccsel bíró nagy festményeket helyeztetett egyik helyről a másikra. Ezzel a képtárrendezéssel megtörtént, hogy egyik-másik festmény megrongálódott.

A néhai igazgatót felelősségre vonták s ő akkoriban azzal védekezett, hogy a képek új elhelyezését maga a városi tanács és a város törvényhatósága határozta el azért, hogy más festmények részére helyet biztosítson a Kulturpalotában. Fényes Dezső időközben elhunyt s az állapotok nem változtak.

A város közönségének az volt az általános óhajta, hogy állítsák vissza a képtár régi rendjét úgy, ahogyan azelőtt volt s ahogyan a művészi izlésnek megfelelt és adják vissza a Kulturpalota képtárát régi rendeltetésének, hogy képtára és büszkesége maradjon ezentúl is a Kulturpalotának.

Kovács Vince kulturatanácsos nemrég Budapesten járt és felkereste Petrovics Elek dr. miniszteri tanácsost, a Szépművészeti Múzeum igazgatóját. A kulturatanácsos arra kérte a múzeum-igazgatót, inézkedjék, hogy a Kulturpalotában levő képtárát ismét a régi állapotba helyezze vissza. Előadta, hogy a Fényes Dezső annak idején tett megkeresése folytán keresztyűt képáthelyezések következtében a képtár négy helyiségben helyezték el, még pedig úgy, hogy a Kulturpalota művészszóvjában és kistermében emhelyezést nyert képek az állandó megrongálás veszedelmének vannak kitéve.

Petrovics Elek dr. miniszteri tanácsos kijelentette a kulturatanácsos előtt, hogy Fényes Dezső annak idején úgy adta elő az ügyet, mintha Aradváros törvényhatósági bizottságának és tanácsának határozata alapján terjesztette elő a Szépművészeti Múzeumnak az aradi képtár képeinek elhelyezésének kérdését. A Szépművészeti Múzeum igazgatója egyttal kijelentette, hogy ha akár a városi tanács, akár a Kulturpalota felügyelő-bizottsága kérni fogja a képek visszahelyezését és a képtár ujjárendezését, akkor a Szépművészeti Múzeum megfelelő szakembert fog ebből a célból Aradra leküldeni.

A Kulturpalota felügyelő-bizottsága nemrég megkereste a Szépművészeti Múzeum igazgatóságát, hogy a kulturatanácsos előtt tett nyilatkozata értelmében küldjön szakembert Aradra. A múzeum igazgatóságának válasza a napokban megérkezett s ebben az igazgatóság arról értesítette a Kulturpalota felügyelő-bizottságát, hogy a képtár rendezésére és restaurálására Baár Gyula dr. királyi tanácsos restaurátort szemelte ki, akit megbízott azzal, hogy a festményeket visszahelyezze és a képtárát a művészi követelményeknek megfelelően rendezze. Az igazgatóság egyttal közölte, hogy a restaurátor megérkezésének idejéről értesíteni fogja a polgármestert.

* **Heti műsor:** Vasárnap délután Ófensége kalapja. Este Sztambul rózsája. Hétfő Sztambul rózsája. Kedd: Sztambul rózsája. Szerda: Sztambul rózsája. Csütörtök: Ünnepi előadás. Ditrői Mór, az Országos Színész Egyesület volt elnökének tiszteletére II. Rákóczi Ferenc fogása, dráma. Péntek: Montágh Ilona vendég-felléptével A lengyelvér, operett. Szombat délután Boccacio. Este lengyelvér.

* **Az osztrák miniszterelnök szindarabját bemutatták.** Bécsből jelentik: A Deutsches Theaterben ma adták a *Durch Stahl und Eisen* (Acélon és vason keresztül) című történelmi színművet Engelhardt Vilmostól. A darabot már hetek óta nagy érdeklődés előzte meg, miután általánosan elterjedt az a hír, hogy szerzője Seidler lovag osztrák miniszterelnök. Seidler lovag ezt megcáfolta és annyit concedált, hogy ismeri a szerzőt, hozzá közel áll, de kijelenti, hogy egy régebbi időből származó műről van szó. A bécsi lapok megállapítják, hogy a darab

csakugyan Seidler miniszterelnöktől való, de egy ifjúkori műve, melyet 25—30 év előtt még fiatal diák korában írt. A darabnak igen szép sikere volt. A bécsi társadalom előkelőségei voltak jelen a bemutatás-előadáson. A szerző helyett a rendező köszönte meg a tapsokat. A szerző maga az igazgatóság páholyából nézte végig az előadást.

* **Telmányi—Vas-hangverseny a Hősök síreméke javára.** A közönség rendkívüli érdeklődésében a december 10-én a kulturpalotában megtartandó Telmányi—Vas-hangversenye iránt nemesak az igazi művészet iránti szeretet megnyilatkozását látjuk, hanem közönségünk áldozatkészségét is, mellyel az elhunyt hősök iránt kegyeletes háláját akarja leróni. Csak így érhető el, hogy az aradi Vöröskereszt Egyesület és az aradi katonai társadalom nemes és szép mozgalmát siker is koronázza. A hangverseny erkölcsi sikeréhez nem férhet kétség, mert hiszen Telmányi Emil és Vas Sándor neve arra elég garanciát nyújt, az anyagi sikert pedig, melyet a közönség áldozatkészségének kell meghoznia, biztosítva lájuk, azon meleg érdeklődésben, mely már eddig is megnyilvánult és meg fog nyilvánulni, ismerve Arad közönségét, még inkább a felülfizetésekben.

* **B. Liszt Mária, Mosshammer és Diensl Oszkár** mai egyttes hangversenye nagyszabásu zenei eseményt ígér, amit a Brahma Schubert és Gounod műveiből összeállított műsor és a közreműködő művészek kiválósága előre biztosít. Kiemelkedő száma az ének, harfa és zongora szólamokból álló trió. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek délelőtt 10—12-ig, este 7 órától a kulturpalota pénztár helyiségében válthatók.

* **A színházi iroda hírei.** A jövő hét érdekességei. Minden tekintetben értékes a jövő hét játékrendje. Hétfőn, kedden és szerdán a „Sztambul rózsája“ sláger-operette. Csütörtökön pedig ünnepi előadás lesz a színházban. Az egész magyar színészet ezt a napot Ditrői Mórnak, az Országos Színész-egyesületnek évek hosszú során át érdemekben gazdag elnökének áldozza, aki 44 évi színészkedése után nyugalmába vonul. Ezen estén az összes vidéki színházban, így tehát Aradon is. II. Rákóczi Ferenc fogása című történelmi színjáték kerül előadásra. Forgács Sándor bevezető beszéde, melyben Ditrői Mór hervadhatatlan érdemeit fogja méltatni. Pénteken és szombaton este vendégszereplés lesz a színházban, a mi nem csakély érdeklődésre tarthat számot. A két estén Montágh Ilona lesz az aradi színház vendége, aki mind a két estén „A lengyelvér“ kitűnő operett vezető főszerepében fog az aradi közönségnek bemutatkozni. Arad egész társadalma a legnagyobb érdeklődéssel néz a vendégszereplés elé, ami indokolt is, mert Montágh Ilona művészetéről úgy a fővárosi, mint a külföldi sajtó, az elismerés legmelegebb hangján emlékezett meg. Szombaton délután mérsékelt helyárrakkal „Boccacio“ operett kerül előadásra. Vasárnapi előadások. Ma, vasárnap délután 3 és fél órakor Willányi Andor pompás komédiája „Ófensége kalapja“ kerül színpadra. Este 7 és fél órakor rendez helyárrakkal a „Sztambul rózsája“ sláger-operett van műsoron.

* **Drasche-Lázár Alfréd új regénye.** A Tűzpróba kitűnő szerzőjének, aki az év elején emelkedett legnépszerűbb íróink sorába s máj első regényével példátlan sikert aratott, új regénye jelent meg *Enyém vagy!* címmel. Ugyar olyan modoru és stílusu regény az is, mint a Tűzpróba, érdekesítő, fordulatos cselekménye a magyar előkelő világ körében, nagyrészt főrangu magyar huszártisztek között játszik le s enek a társadalmi körnek a levegőjét pompásan festi. A legérdekesebb modern magyar regények egyike az „Enyém vagy!“ Biztosra lehet venni, hogy az egész magyar olvasóközönséget maga köré fogja vonzani. A regényt előkelő szép kiállításban a Fraklia-Társulat adta ki; ára 6 K.

* **Az Aradi Élet legújabb száma.** Harmath Józsa fényképét közli a címlapon. Különös érdeklődés nyilvánul meg az Aradi Élet szépségversenye iránt, am ly folyton új meglepetéseket hoz a közönség részére. Az Aradi Élet előfizetési ára negyedévre 4 korona.

Arad megkapta burgonyáját.

(A Burgonyaközpont igazgatójának nyilatkozata.)

(Telefon.) Budapesti tudósítónk ma felkereste Miklós Jenőt, az Országos Burgonya Közvetítő Iroda igazgatóját, akit megkért, nyilatkozzék arról, vajon történtek-e érélyes lépések oly irányban, hogy Aradváros burgonya-szükséglete a jövőben minden körülmények között biztosítható. Megkérte tudósítónk az igazgatót arra, mondja el őszintén, mi volt az oka annak, hogy Aradon a burgonya-ellátás körül zavarok voltak.

Miklós Jenő igazgató elmondta, hogy Arad ügyében hosszasan tanácskozott Nagy Ferenc közéleti államtitkárral, aki kijelentette, hogy Arad ellátására különös súlyt helyez. Remélhető, hogy a történet intézkedéseknek fogantatja lesz és megtörténik az, amit az igazgató kilátásba helyezett. Egyébként Miklós Jenő igazgató a hozzá intézett kérdésekre így válaszolt:

— Nagy Ferenc államtitkár ur, aki velem Arad burgonya-ellátásáról tegnap hosszasan tanácskozott, különös súlyt helyez Arad polgárságának és munkásságának burgonyával való ellátására. Az államtitkár ur az Országos Burgonya Közvetítő Irodának rövid uton sürgős utasítást adott, hogy Arad részére a rekvirált burgonyából a diszponált mennyiséget *sürgősen és soron kívül szállítsa le*. Ennek az utasításnak teljesítése ugyan nagy nehézségekkel van egybekapcsolva, mert ott, ahol burgonyakészlet van, a katonaság rekvirál, hol pedig nincsenek nagyobb készletek, onnan nem is lehet szállítani. Az államtitkár ur részéről kiadott rendelkezés sürgős teljesítése iránt a szükséges intézkedések már megtörténtek.

— Mindenekelőtt utasítottam az Országos Burgonya Közvetítő Iroda brassói kirendeltségét, hogy sürgősen és soron kívül szállítsa Arad részére nagyobb mennyiségű burgonyát és gondoskodjék arról is, hogy akármilyen nehézségek árán is, de a szükséges vagonok rendelkezésre álljanak. Kijelenthetem, hogy kilátás van arra, hogy rövidesen hozzájut burgonyához Arad és ha az ismert okok miatt a teljes szükséglet nem is lesz azonnal fedezhető, a folytatólagos és állandó ellátás érdekében minden rendelkezésre álló eszközt igénybe fogunk venni. Gondoskodunk, hogy a folytatólagos szállítás iránt a szükséges rendelkezések haladéktalanul megtörténjenek.

— Hogy pedig Arad nem kapta eddig a burgonyát, annak kizárólag a vagonhiány és a katonaság ellátása volt az oka. A bajokat és zavarokat az Országos Burgonya Közvetítő Iroda hatáskörén kívül álló körülmények idézték elő.

Elmondta még az igazgató azt is, hogy az aradi hadszolgálati gyárak munkásai részére egyrészt a Nyírség-ből, másrészt Brassóból feladatott és utban van 10 vagon burgonya. A város közönsége részére pedig utban van 4 vagonnál nagyobb mennyiség. Mindez 1—2 napon belül megérkezik Aradra. Brassóból pedig táviratilag és soron kívül 32 vaggont diszponáltak, amely alkalmasint rövidesen megérkezik és így bizonyos, hogy a város lakosságának ellátása zavartalanul fog történni. A brassói kirendeltség egyébként utasítást kapott, hogy a további intézkedéseknek haladéktalanul eleget tegyen.

Uj Weitzer-örökös jelentkezett.

(A város maceonásának szegény rokona.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tizenöt esztendeje, hogy Arad város nagynevű jótévedője: Weitzer János, az aradi Weitzer-féle gép- és waggongyár részvénytársaság megalapítója. Weitzer János tudvalevőleg négy millió korona értékű vagyont hagyott hátra, amelynek legnagyobb részét Arad város örökölte. A vagyon ingatlanokban és értékpapirokban fektett. Weitzer János rokonai, akiknek szintén jutott az örökségből, nem elégedtek meg a nekik jutott örökrésszel és perrei támadták meg a végrendeletet.

Évekig folyt a pereskedés a főörökös: Arad városa és a Weitzer-rokonság között. Végül körülbelül tíz évvel ezelőtt az öröksőségi per megegyezéssel véget ért, a rokonság többet kapott, mint amennyit a végrendelet megállapított és a város átvette az örökséget. Azóta a hagyományozó nemes intencióhoz hiven kezeli a város az örökséget és kamatait minden évben az örökség rendelkezéseiben kifejtett célokra fordítja.

Most azután hosszú évek után érdekes levelet kapott a polgármester Grázból. A levelet néhai Weitzer János egyik nőrokonai: Frollnög Mária írta. Azt mondja levelében, hogy az 1902. november 4-én elhunyt Weitzer János tudomása szerint nem volt épelméjű, amikor végrendeletét elkészítette. Eddig nem adott életjelt magáról Frollnög Mária, de most viszonyai annyira megváltoztak, hogy kénytelen bizalmas kéréssel a polgármesterhez fordulni. Arra kéri nevezetesen a polgármestert, küldje el neki másolatban Weitzer János végrendeletét, vagy ha ezt nem tehetné meg, a végrendeletnek

legalább azt a részét közölje vele másolatban, amely a „Trollnög” családra vonatkozik. A levélíró nagyon bizalmasan kezeli az egész kérdést és egész más címet és várost jelöl meg, ahová a polgármester a kért másolatot elküldené.

Arról, hogy a polgármester teljesít-e a kérést, még nem tudunk. De azt bizonyára mindenki tudja, hogy mi a célja Frollnög Máriának a végrendelet másolatával. A Weitzer-rokon bizonyára elszegényedett, hiszen erre lehet következtetni levelének abból a részéből, amelyben viszonyainak megváltozásáról tesz említést. Az elszegényedett rokon most valami újabb alapot és okot szeretne találni, hogy pört indítsa a főörökös város ellen. A pör kimenetele nem lehet kétséges. A város nyertes lesz ebben a perben annál is inkább, mert tíz évvel ezelőtt az összes rokonokkal egyezsége lépett s így a végrendelet többé meg nem támadható.

EGYESÜLET.

* Az aradi polgári jótékony nőegylet vezetősége e hó 8-iki jótékonybéli tea-délutánján az illatos tea és a sorsolás alá kerül értékes és hasznos nyereménytárgyak nagy számán kívül újabb meglepetéssel is kedveskedik az előreláthatóan óriási számú közönségnek. Sikerkült ugyanis erre az alkalomra Paresi Károly híres makói cigányprimást megnyernie, aki elsőrendű zenekarával fogja a közönséget szórakoztatni. Kezdeté délután négy órakor lesz.

— Aradi munkások békegyűlése. Az aradi szociálista párt holnap délelőtt tizenegy órakor a nyári színházban egy népgyűlés keretében tüntet a béke mellett. Valószínű, hogy a gyűlés szónoka Kunsz Zsigmond dr., a központi vezetőség egyik tagja lesz.

Visszavert olasz előretörések

Budapest, december 1. (Hivatalos.) Olasz harctér: A Monte Perticán olasz előretöréseket visszavertünk. Keleti harctér: Változatlan. Albánia: Koréától nyugatra albán szabad csapatok nyomban megkezdett ellentámadásokkal meghiusítottak egy francia támadást. Vezérkar főnöke.

Berlin, december 1. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Olasz harctér: Az olaszoknak a Monte pertica ellen intézett támadásai meghiusultak. Ludendorff. Miniszterelnökség sajtóosztálya.

Bezárt aradmegyei malmok.

(Ötkoronás kenyérliszt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Súlyos visszaélésnek jöttek nyomára azok a vizsgáló bizottságok, melyeket a Haditermény részvénytársaság küldött le Aradra és környékére, hogy a malmokat és azok üzemmenetét megvizsgálják. A kis malmok között több olyat talált ez a bizottság, a mely nem respektálta a törvényben előirt szabályokat s jogtalan haszonra törekedett, sőt az uzorától sem riadt vissza. Amint ezek a visszaélések tudomására jutottak Aradvármegye alispánjának Schill Józsefnek, rögtön intézkedett e visszaélések megtorlása és megszüntetése tárgyában. A mai nap folyamán határozatot hozott s mint másodfoku hatóság, bezáratott két malmost Máriaradnán: Szerendán Györgynek és Kenderes Tódornak malmait.

E malmokkal szemben azért kellett ilyen szigorúan eljárni az alispánnak, mert amint a lefolytatott eljárás bebizonyította, ezek olyan emberektől fogadtak el vámörlesre gabonát, akiknek nem is volt örlési tanusítványuk. Ezt az eljárást a legnagyobb lelkiismeretlenséggel üzték s ez a veszedelmes szokás annyira elharapódzott már az ilyen kis üzemű malmokban, hogy a Haditermény részvénytársaság már nem is tudott ezek ellen védekezni s félt, hogy az ilyen visszaélések torlódása esetén nem fog tudni megfelelni annak a kötelezettségnek, melyet a közéletmelzés vele szemben támaszt. Ezeknek a malmoknak a büntetendő cselekmény abban áll, hogy vagy örlési tanusítvány nélkül örölték meg a gabonát, vagy többet örölték meg a magánélnak, mint amennyire annak joga volt. A Haditermény r. t. és a hatóság nem azt üldözi, hogy egy szegény ember néhány kilóval többet kapjon, hiszen a kiszabott fejkvóta ugyanis tulontul alacsony, de üldözi a malmoknak jogtalan eljárását. Mert mit csinálnak a malmok? A vámon levett gabonát *uzsoraáron adják tovább*. Akadt olyan szemérmetlen malom is, mely *közönséges kenyérlisztért 5—6 koronát el mert kérni*. Tehát nemcsak elvonták az ilyen malmok a lisztet a közögyasztástól, de egyszersmind meg is drágították.

A hatósági eljárás folyamán rájöttek, hogy horribilis mennyiségű liszt gyűlt fel az ilyen malmokban. Ezért az alispán elhatározta, hogy a *legradikálisabb gyógyszerközhöz folyamodik*, s az ilyen üzemeket becsuktatja. Egyszersmind kijelentette, hogy hasonló eljárás esetén hasonlóan fog eljárni és intézkedni.

HIREK.

Telefonos hölgyek Serényi Bélánál.

(Kemény szavak a miniszterhez.)

Ma délelőtt 50 tagu postás deputáció ke-
reste fel Serényi Béla kereskedelmi minisztert,
hogy elégtételt kérjen a József központban törté-
nt rendőri brutalitásokért. A deputációban
részt vettek a posta minden ágának alkalmaz-
zottai. Nagy méltatlankodással tárgyalták a
parlament tegnapi ülésén elhangzott miniszteri
válaszokat, különösen Ugron Gábor választát.
Most már minden hivatalos nyilatkozat és kom-
müniké ellenére hitelesen megállapítható, hogy
a József központban tényleg súlyos brutálitá-
sok történtek.

A deputáció vezetője elmondta a minisz-
ternek a legutóbbi napok történetét. Kiemel-
ték, hogy a központban rendőrök jelentek meg,
őkkel mentek neki a tüntető leányoknak. Vi-
dékéről ezer és ezer távirat érkezik, amelyben
azt kívánják, hogy például elégtételt szerezze-
nek ezért az inzultusért, amely az egész sze-
mélyzetet érte. Így tehát kívánják, hogy azok,
akik ezt előidézték, abban részt vettek, szigo-
ruan megbűnhődjenek. Azután a telefon keze-
lőnk nevében Oseh Illetka beszélt. Amit ed-
dig produkáltak — úgy mond — úgy hittük,
hogy azért nem éhenhalás jár. Illet-halál kü-
delvünkbe taposott bele a rendőrség. Ez az
inzultus csak felsőbb utasításra jöhetett. Elég-
tételt kérek, mert az elkeseredés külti kezünk-
ből a kenyérkereső eszközt. Oseh Illetka be-
széde után egymás után járultak a miniszter
elő az inzultált nők. Szenvedélyes hangon
mondták el, hogy történt a rendőri beavatko-
zás és elégtételt követeltek.

Serényi kijelentette, hogy nem volt tudomá-
sága a rendőri brutalitásról. Ugron megígérte,
hogy vizsgálatot fog indítani, nyugalomra in-
tette a tisztviselőket. Kijelentette, hogy fizeté-
süket és minden olyan sérelmüket, melyet a
törvényhozás hozzájárulása nélkül lehet ren-
dezni, már most rendezi. A többieket a Ház
hozzájárulásával később fogja rendezni. A de-
putáció a miniszter válasza után elégtétlenül
távozott.

— **Gróf Polzer-Horlitz utóda.** Bécsből je-
lentik: A hivatalos lap holnapi száma közli,
hogy a király december elsején kelt legfelsőbb
elhatározásával a kabinet irodai igazgató kine-
vezéséig *Haverda-Werkand* Ferenc belső tit-
kos tanácsost, a legelsőbb magán- és családi
alapok vezetőjét bízta meg a kabinetiroda ve-
zetésével.

— **Hohenlohe — marad.** Bécsből jelentik:
Néhány nappal ezelőtt azt a hírt jelentették,
hogy Hohenlohe herceg, a király főudvarmes-
tere megváltik állásától. Mint most teljesen meg-
bízható forrásból értesülünk, ez a hír nem felel
meg a valóságnak. Hohenlohe herceg megma-
rad állásában, ami annál örvedetesebb, mert
a főudvarmester igen kiváló és tehetséges em-
ber, aki általános szimpátiának örvend. Egye-
nessége, pártatlansága igen széles körben nagy
tisztelőt szereztek neki s a legnagyobb bizal-
ommal látják abban a díszes és fontos pozíció-
ban, amelyet betölt.

— **Előléptetések a katonatiszti orvosi kar-
ban.** A hivatalos lap a következő előléptetése-
ket közli: Másodosztályú főorvos lett:
Kropacsék József dr. törzsvorvos, az aradi had-
kiegészítő parancsnokságnál. Törzsvorvos lett
Moldován János dr. volt aradi ezredorvos. Tar-
talékos főorvos lett: Strausky Jenő dr., az ara-
di várkórház segédorvosa. Tartalékos egészség
ügyi hadnagy lett Ehrenwald László zászlós a
33. gyalogezredben.

— **Béketüntetés Budapesten.** Budapestre
telefonálta tudósítónk: Ma este 9 óra felé kö-
rülbelül 6-700 ember gyülekezett a parlament
előtt és béketüntetőt rendeztek.

— **Le a háborúval!** Eljön a béke! kiáltá-
sokkal vonultak a nemzeti munkapárt klubja
felé és onnan az Andrássy-utra. A rendőrség
midőn tudomást szerzett erről, kinyomult, de
amidőn odaérkezett, a tüntetők csendesen szét-
oszlatták.

— **A lakáshivatal új alelnöke.** A mai tanács
ülésen *Löcs Rezső* helyettes polgármester be-
jelentette, hogy *Heppes Miklós* nyugalmazott
táblai tanácselnök, az őt ért baleset következté-
n a Lakáshivatalnál viselt alelnöki állásáról
lemondott. A tanács a Lakáshivatal alelnökéül
Reicher Károly nyugalmazott városi tisztí fő-
ügyészt választotta meg.

— **A városi aljegyzői állás.** Ismeretes, hogy
Hank Albert dr. rendőrfogalmazó megfelelt-
hezte *Petrán György* aljegyzővé való megvá-
lasztását. *Petrán György* időközben lemondott
állásáról és így a közigazgatási hírség *Hank*
felebbezését min tárgytalant elutasította. Erről
a határozatáról a közigazgatási bíróság ma ér-
tesítette a várost.

— **Eljegyzés.** *Grlic-Görlich István* es, es
kir. tüzerfőhadnagy, az aradi felszerelési állo-
más iskola-ügyének parancsnoka eljegyezte
pernusi *Persa Böske* klasszonyt, *Persa Péter*-
nek, az Arad-csanádi gazdasági takarékpénz-
tár titkárnak leányát. Mint érdekességet em-
lítiük meg, hogy a vőlegény unokatestvése *Boroe-
vics Szvetozár* vezérezredesnek.

(A cseh-béke.)

A csehek tiltakoznak a készülő béke el-
len. Nekik az a béke, melyet mi akarunk
kötni, nem kell, nekik egy külön cseh-béke
kellene. Hogy véget érjen a háború, az mel-
lékes, a fő az, hogy a csehek jó üzletet csinál-
janak. Egyébként igazuk is van. A béke
után az szomszjak csak tikkadt ajakkal, aki
vértett. A béke csak annak jelent mérhetlen
értéket, aki százszor növezt szembe a
halállal. A csehek, mint ölimes nép-
hez illik, kikapcsolták magukat a há-
ború borzalmaiból. Ők legfeljebb csak
annyi fáradságot vettek, hogy kilesték hadi-
terveinket és értesítették róla az ellenséges
frontot. No igen: meg időnkint átsétáltak a
másik oldalra. Igaz, van egy város is, ame-
lyet meghódítottak: a nagy orosz ramazuri-
ban az odaát tétlenkedő csehek elfoglalták
unalmukban Kiewet. Talán attól félnek most
az itthoniak, hogy vissza kell adni? A vi-
lágháborúról készülő történelem pedig felje-
gyozheti a história legnagyobb szemtelenségét:
volt egyszer egy nép, mely nem vett
részt a háborúban, de ő akaria diktálni a
békét.

— **A népkönyha megnyitása.** Hétfőn, de-
cember 3-án nyit meg ismét az izr. népköny-
ha, mely immár 23-ik télen fogja szociális hi-
vatását szolgálni. Ez az intézmény, mely fele-
kezeti különbséget nem ismerve siet a társada-
lom szánalomra legméltóbb rétegének segítsé-
gére, mindig nehéz feladat előtt állott, amikor
kapuit megnyitotta, mert szükös anyagi eszkö-
zei soha se voltak elegendők arra, hogy az év-
rőzvények szükségletet fedezhessék. A
népkönyha legerősebb támasza fennállásának
egész ideje alatt mindig a társadalom volt mely
természetbeli és pénzübeli adományaival pótol-
ta az intézmény feletti korlátolt erejét. Habár
az idén szinte leküzdhetetlen akadályokba üt-
között a népkönyha számára szükséges élelmi-
miszterek beszerzése, illetve biztosítása, éppen
a jelen borzasztó viszonyok között tekintettük
fokozott kötelességünknek üzembe helyezni.
Nem kerestük, nem számítottuk, mennyi telik
intézményünk erejéből. Hétfőtől kezdve terített
asztallal várjuk ismét azokat, akik — Isten
tudja egyedül — mióta várják szivrepesve e
napot. Jó emberek! Akiknek szive felegén érez,
akik képzeletük szemével belátnak azokba a
hajlékokba, ahol a nélkülözés sötétjében állan-
dóan virraszt a nyomor, ne feledkezzetek meg
ez évben se erről az intézményről!... Az első
ebédet a népkönyha megalapítójának és feled-
hetlen emlékü elnökének tiszteletére rendelt
„Neuman-Fürst Mária ingyen ebéd”-nek adjuk
ki. A jövő héten a védasszonyi tisztet *Friedman*
Gyuláné, *Neumann Hermanné*, és dr. *Somogyi*
Gyuláné urnők fogják ellátni. Az elnökség.

— **Adományok.** *Zilles János* népbanki pénz
táros Csanádapácáról bírósági tanúási díja
fejében 15 koronát küldött a vörös keresztnek.
Deutsch Alice Déváról 10 koronát küldött a vak
katonáknak annak öröme, hogy sikerült egy
baldog hírt közvetítenie legkedvesebb barát-
jének.

— **Felmentettek adománya.** A jótékony-
ságnak egyik hatalmas eszköze lesz az az alp, me-
lyet *Barabás Béla* főispán felhívására a felmen-
tetek rövid idő alatt adtak össze. Az együtt-
érzés nemes emberi eszméje nyilvánult meg
ezen alap létesítésénél és az a kötelesség,
hogy az erősebb támogassa a gyöngébbet. Az
alap jótékony működését már megkezdette, ezt
a munkát nem hangos szóval, hanem csendben
s annál nagyobb lelkiismeretességgel és körül-
tekintéssel végzi maga a főispán, *Barabás Béla*.
Sok könyvet törölt le a adott meleg szobát di-
dergő özvegyeknek, árváknak és bevonultak
hozzátartozóinak. Az alap kezelésége kérelem-
mel fordul a felmentettekhez, hogy a megkül-
dött aláírási leveket kitélve vagy anélkül küld-
jék a főispáni hivatalnak, ne okozzanak felszól-
ítások megküldésével fölösleges munkát. Arad
szab. kir. város főispáni hivatalához *Barabás*
Béla főispán szabad rendelkezésére következő
adományok érkeztek be: *Textillgyár* igazgató-
sága 2000, *Deutsch Fülöp* 2000, *Kárpáti János*
2000, *Winkler József* 1000, *Wajdits György*
1000, *Fránki S. József* havi részlet 200, *Polonyi*
Pál 160, *Csizmadia György* 150, *Lengyel János*
30 korona.

— **Egy Radziwill herceg az entente olda-
lán.** Bécsből jelentik: Párlsban tudvalevőleg
erős toborzást folytat egy *Arohinart* nevű len-
gyel generális, hogy egy az entente oldalán
küzdő lengyel hadsereget szervezzen. Arról ér-
tesülünk, hogy az önkéntesek közé a *Radziwill*
hercegi család *Leon* nevű tagja is beállott,
ami annál érdekesebb, mert a mi oldalun-
kon is harcol egy *Radziwill* herceg, *Radziwill*
Hieronimus.

— **A halott megsértése.** *Zászló Mózes* fel-
jelentést tett *Nádassy Emil* ellen, halott iránt
alkövetett becsületstértés és rágalmazás vétsége
miatt. *Nádassy* ugyanis azt állította hős halált
halt *Aurél* fiara vonatkozólag, hogy „jól van,
legalább kevesebb lesz egy oláhval.” A fő-
magánvádló a mai tárgyaláson nem jelent meg,
mire az ügyet beszüntették.

— **Halálozás.** *Özvegy May Jánosné*, néhai
*May János*nak, Arad egyik volt legtekintélye-
sebb pékiparosának özvegye ma elhunyt. Teme-
tése december 3-ikán, hétfőn délután 2 órakor
lesz *Hötvös-utca* 13. sz. házból. *Werner Miksa*
dr. orvos az elhunytban nővérét gyászolja.

— **Özv. *Sunkovits* Demeterné** életének 56-ik
évében elhunyt.

— **A cukor ára.** A 4813—1917. M. E. rende-
lettel a cukor ára f. év december 1-től kezdve
felmentetvén, közhírré teszem, hogy a mai na-
pon kiosztásra kerülő kristály cukornak az ára
adagonként 46 fillér. A közlelmezési hivatal
vezetője.

— **Az aradi polgári jótékony nőegylet** által
rendezendő 8-ik tea délután sorsolásához szí-
vesek voltak hozzájárulni: *Bogdán Virgínié*,
Bogdán Babi, *Tagányi Gusztávné*, *Gr. Uchtrich*
Amade Emilné, *Green Nándorné*, *Priegl István-
né*, *Antalfy Endréné*, *Kabdebó Jánosné*, *Valder*
Gyuláné, *Fischer Simonné*, *N. N.*, *Madarász*
Elemérné, *Dr. Szalay Károlyné*, *özv. Kabdebo*
Bélané, *Simon Karolin*, *Aussterweil Lászlóné*,
Vieder Erzsike, *Kintzig Jánosné*, *Steinitzer Józ-
sefné*, *Kneffel Lajosné*, *Hegedüs Gyuláné*,
Denczig Jánosné, *Csécsei Imréné*, *Szuppi Lajos-
né*, *Ábray Lajosné*. Hálás köszönetét fejezi ki a
nőegylet nevében *özv. Purgiy Lajosné*, fővéd-
asszony.

— **Üzérkedés a rekvirált harangokkal.** A
bécsi *Reichspost* értesülése szerint *Skrbensky*
bíboros a császári kabinetirodához beadványt
intézett, amelyben tiltakozik az egyházi haran-
gok további rekvirálása ellen, mert a rekvirált
harangokat nem a hadianyag pótlására fordít-
ják, hanem néhány kiváltságos fémpari cég
magánpekulációi számára engedik át azokat,
akik milliós hasznot huznak ebből. Közli a
Reichspost még a *Bunovas* című horvát lapnak
azt a hírt is, hogy az Ausztriában rekvirált
harangokat a budapesti *Weisz Manfréd*-őg
vitriol gyártására használta fel, amelyet aztán
mesébe illő áron adott el a magyar szőlőbir-
tokosoknak.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 óraker.

A csehek a monarchia békefeltételei ellen.

Bécs. A csehek, délszlávok és ukrainok parlamenti klubjának elnöksége egy hazarúláshoz közelálló és szemérmertlenségében határtalan kommünikét adtak ki, amelyben hangsúlyozzák, hogy az orosz kormány békeajánlata nemcsak az annexiók és kártérítés nélküli elvek, hanem az összes nemzetek önrendelkezési jogának elvén alapszik, amit az osztrák kormány elhallgatott. Ezzel szemben megállapítják, hogy az az alap, a melyen az osztrák kormány — a miniszterelnök kijelentése szerint — béketárgyalásokba hajlandó bocsátkozni, e lényeges pontban egyenesen ellentétben áll az orosz kormány jelenlegi békemanifestumának feltételeivel.

A miniszterelnöknek a külügyminiszterrel egyetértésben leadott nyilatkozata egyenesen kizárja az önrendelkezési jog megóvását azzal, hogy azt fel se említi, noha a jelenlegi békeajánlat feltételezi a népek önrendelkezési jogának garanciáját. A kommünike azzal végződik, hogy kifejti, hogy ezen ellentét folytán az aláírt pártok attól félnek, hogy a megkezdett tárgyalások nem vezethetnek békekötésre, amiért a kormányt kell felelőssé tenni és nyomatékosan megállapítják, hogy a májusi deklaráció értelmében tovább is teljes mértékben követelik az összes népek önrendelkezési jogának elismerését.

Bern. A francia határt péntek este 7 óraker ismét megnyitották.

A Svájci Távirati Ügynökség jelentése szerint az olasz határt, miután 5 órán ke-

resztül nyitva volt, péntek este 11 óraker ismét elzárták.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Cambrai mellett erős angol támadásokat visszavertünk. Azon állásokat, melyeket az angolok tegnap tőlünk elfoglaltak, ma visszafoglaltuk. A többi frontokról nem jelentenek újabb eseményeket.

Rotterdam. A párisi *Matin* írja, hogy el kell készülnünk e háboru folytatására az esetben is, hogyha elveszítjük orosz támaszunkat. Az entente összes vezetői már leszámoltak ezzel a nehézséggel. A katonai vezetőknek pedig meg kell sokszorozniuk katonai erőfeszítéseiket. Az entente minden államának akkorára kell fokozni áldozatait, a minő nagyok Franciaország áldozatait ebben a háboruban. Természetesen első sorban kérdés most, hogy miképpen fogja Németország felhasználni Oroszországnak a hadviselők közül való kilépése folytán felszabaduló csapatait. Olvastunk arról, hogy Hindenburg még az 1917. év vége előtt, vagy még mielőtt az amerikai haderő az európai harctéren megjelenhet súlyos csapást akar mérni a francia hadseregre. Ez a terv valószínű, de nem félemlíti meg Franciaországot.

Amsterdam. (Reuter.) A *Daily Chronicle* jelenti Pétervárról, hogy a bolsevik kormány lemondott és koalíciós kormány alakult, amelyben minden szocialista párt, a bolsevikiek, a baloldali forradalmárok és a mensevikiek foglalnak helyet.

Adományok. A Növ. Hiv.-ba újabb a következő adományok érkeztek: Dr. Lesskó Sándorné és társnői által rendezett táncpróbából fennmaradt összeg 40 K., N. N. 8 K., természetbeni adomány részben a „Napközi Otthon” javára: N. N. fa, szén és lencse, özv. Jakabffy Zoltánné 4 zsák burgonya, Reiter Józsefné 6 drb. ruhanemű, 2 pár lábbeli. Dr. Prohászka Lászlóné 6 drb. párna. A karácsonyi vásárra Grí. Bréda Viktorné 3 virágváza, 1 zsebposhár, 1 írómappa, 1 levélnehezék, 1 kazetta, 2 legyező, 1 tárcsa, Pick Ernőné 2 teababa öltözet, Tanfay Ida 1 levélnehezék, 1 kosár, Tóth Ilus 1 cigarettadoboz, 1 tárcsa. Mindezen nemesszivű adakozóknak hálás köszönetet mond a Hivatal nevében Baross Boris ügyv. alelnök.

Szerdán osztják szét a város felát. A tanács mai ülése meghatározta, hogy az eddig szállított 600 köbméter fának a szétosztását szerdán kezdjék meg. Elsősorban a hadiövezetek és a legénységi állománybeli hadisegélyezettek kapnak fát, köbméterét 50 koronaért. Az utalványokat a jelentkezőknek a polgármesteri hivatalban fogják kiadni.

Felemlék a gáz árát. Az aradi gázgyár nemrég azzal a kérral fordult a városhoz, hogy aszén árak tekintélyes emelkedése miatt a magánfogyasztásban a gáz köbméterét 32 fillérről 40 fillerre emelje fel, a közvilágításban pedig 15.3 fillérről 25 fillerre. A gázgyár a gáz árának felemelését egy esztendőre kéri. A kérelmet Lócs Rezső helyettes polgármester a mai tanácsülésen referálta és a tanács azt véleményezés végett kiadta a műszaki bizottságnak.

Negyedmillió példány. Három hónap óta lázas munka folyik a könyvkötő műhelyben. Több mint százötven ember sűrű-forog, vagdal, szinez, nyomtat, fűz és más egyéb munkát végez, hogy ez a hatalmas munka elkészüljön. Negyedmillió példányban fog megjelenni Tolnai Világlapja karácsonyi száma, melyben két igen értékes melléklet lesz. Az

egyik melléklet egy teljes előjegyzési naptár, mely egymaga három koronába kerülne boltban vásárolva, a másik pedig egy pompás képeskönyv. Olvasóink figyelmét már ma felhívjuk, hogy jegyeztessék elő magukat az illető lapelárusítónál, mert hosszú évek óta a karácsonyi szám már a megjelenés napján teljesen elfogyott. Ez a karácsonyi szám megjelenik december 19-én. Hogy milyen becses ez az ünnepi példány, mutatja, hogy egyes elárusítók 4—5 koronát kaptak egy eldugott számért azoktól, akik nem juthattak kellő időben hozzá.

Felemlék a berlini újságok árát. Huszonnégy nagy berlini újság, mint Berlinből táviratozzák, tegnap közös értesítésben bejelentette az olvasóközönségnek, hogy az újság előállítási költségének állandó nagy emelkedése miatt valamennyi újság egyes példányának árát az eddigi ár duplájára emeli. Az egyes szám árának emelésével kapcsolatban a berlini újságok felemlék az előfizetési árát is.

Keresk. szakoktatás. Beiratkozás a december 3-án kezdődő 4 havi magántanfolyamra: Lázár Vilmos-utca 2. Gyors- és gépiró iskola.

Magyar és német könyvjutdonságok, vidékre pontos küldemények. Krausz Paulin kölesönkönyvtárában. (Szinbáz épület.)

Karácsonyi albumok már kaphatók *Kerpelnél.*

A legújabb lakbérrendelet kapható *Pichler* papírkereskedésében (Bohus-palota.)

Karácsonyi zenealbumok már megjelentek és kaphatók *Deák* könyvkereskedésében Forray-utca.

Divatos névjegyek *Kerpelnél.*

Vázsonyi Vilmos a királynál.

Választójogi javaslat bemutatása.

(Telefon.) Bécs. Vázsonyi Vilmos választójogi miniszter ma kihallgatáson jelent meg a királynál. Bemutatta öfelségének a választójogi javaslatot. Vázsonyi környezetében éppen ma bevallják, hogy a kormány javaslata nem hozza a tükös, egyenlő választójogot, hanem csak egy komoly lépést tesz a demokratikus választójog irányában. A választójogi miniszter kifejti a király előtt, hogy nyíltan, vagy burkolt szavakkal javaslatából semmit sem lehet lealkudni, vagy lefaragni, mert ha ez megtörténik, akkor a munkásság visszanyeri teljes eszelekvési szabadságát és megindítja küzdelmöt a mai viszonyoknak teljesen megfelelő demokratikus választójogért. Vázsonyi mai audiencaja valószínűleg még nem hozza meg a döntést. A király bizonyosan alaposan tanulmányozni fogja a javaslatot és csak azután fog dönteni az előzetes szentesítés felett. Feltehető azonban, hogy a javaslat a király hozzájárulásával a Ház elé fog kerülni, de az már most is kétséget kizáróan bizonyos, hogy öfelsége nem fogja teljesíteni a blokknak tanácsát, akkor a kormány nem kap felhatalmazást a Ház felosztatására.

Bécs. A király Vázsonyi Vilmos választójogi minisztert délután 6 óraker ötvenegy óráig kihallgatáson fogadta. Vázsonyi a kihallgatás után a következőket mondotta:

— Természetesen a választójogi törvényről és ennek elintézéséről tettem jelentést.

Arra a kérdésre, hogy ő fogja képviselni a parlamentben a javaslatot, kijelentette:

— Igen, nyugodtan és örömmel!

Bécs. Vázsonyi fogadta a *Neue Freie Presse* munkatársát.

— Ötvenegy óráig voltam a királynál — mondotta a miniszter. Öfelsége kegyesen hallgatta meg jelentésemet a választójogi törvényről és annak elintézéséről.

Itteni politikai körök úgy tudják, hogy a király nemesak szentesítette a javaslatot, hanem engedélyt adott a Ház felosztatására ha a munkapárt azt leszavazná.

— Oly egyének, kik nem mozognak eleget s ezért nincsen étvágyuk, étkezés után kellemetlenségeket éreznek, hosszadalmas gyomor-bajuk, derékfájásuk, makacs székrekedésük, megnagyobodott májuk és aranyeres bántalmaik vannak, a természetes Ferenc József keserűviz használata által enyhülést, sőt számos esetben gyógyulást érnek el.

Elloptak egy vagon dohányt. Galgóceról jelentik: Wertheimer Adolf, a galgóci nagytőzsde tulajdonosa egy vagon dohányt vásárolt a pozsonyi dohánygyárban. A dohányt az 6 felügyelete alatt szállították ki az állomásra, ahol berakták egy vasuti kosiba, melyet aztán ólomzárral láttak el. A vagon meg is érkezett Galgócerá, az ólomzárak is sértetlenek voltak, de amikor feltörték, meglepetve vették észre, hogy — egészen üres. Egyetlen csomag dohány sem volt benne. A vizsgálat megindult.

Mindennap nyitva lehetnek a fürdők. A tüzelőanyagokkal való takarékoskodásról szóló kormányrendelet tudvalévolg kimondotta, hogy a nem természetes hőforrású nyilvános fürdőket csak vasárnap és a hét három napján szabad üzemben tartani. A hivatalos lap mai számában újból kormányrendelet jelent meg, amely ezt a rendelkezést úgy módosítja, hogy az ilyen nyilvános fürdőket, a hét valamennyi napján nyitva lehet tartani, de üzemidejük nem haladhatja meg a heti 49 üzemórát. E szerint máától kezdve a fürdők naponként hét óra hosszat nyitva lehetnek.

A zsebtolvaj orgazdája. Varga Kálmán több társával együtt Aradon ez év szeptember 23-án a pályaudvar III. osztályu váróterme előtt állkodott. Varga beütközött a vonathoz tartó emberek közé és Dinpa János zsebéből 1840 koronát tartalmazó pénztárcát lopott ki. Dinpa a lopást észrevette és nagy lármát csapott. A rendőrségnek sikerült is a tettest elcsipni, azonban megmotozása alkalmával a pénzt nála nem találták meg. Kiderült, hogy a vakmerő zsebtolvaj az ellopott pénzt az állomás közelében tartózkodó édesanyjának, Varga Sándornénak adta át. Varga Sándornét orgazdaság miatt helyezték vád alá.

A kávéházi fronton.

(Jelenet a törzsasztalnál.)

Tanácsos: Jó reggelt, jó reggelt elvtárs, ma csak jól izlik a reggelije.

Kalácsos: Miért van így felizgatva? Ilyen öröm?

Tanácsos: No, halja? Ma van december 1. És maga nem örül?

Kalácsos: Minek örüljek azon, hogy ma december 1. van. Bár sohase volna se december elseje, se semmiféle hónapnak az elseje.

Tanácsos: De szerencsétlen, ez a december elseje nem olyan elseje, mint a többi elseje. Ez az elseje...

Kalácsos: Hagyja! Ez az elseje egy komisz elseje. A feleségem már reggel felemelte újra 118-adszor a konyhapénzt, a háziur megüzente, hogy a következő elsején stoigerol ha perlek, kidob, a szakácsnő indokolatlan fizetésjavítást követelt ki, a kávéház elsejétől felemeli a kávé árát s elsejétől cigányzenét fizettet velem...

Tanácsos: De nézze. December 1-én kezdik meg...

Kalácsos: Ne folytassa, tudom: — december elsején kezdik meg az untauglichok felöltöztetését katonaruhába; december elsején megint elő kell fizetnem a lapokra: december elsején...

Tanácsos: Fogja már be a száját. December elsején ülnék össze...

Kalácsos: Persze, maga akarja nekem újságolni? December elsején ülnék össze a városházán a szénelosztó bizottságok. Ezek elosztják a szentet. Nem a város szentét, az én szentemet, meg a te szentodot; nem nekem, vagy neked, hanem a városnak osztják el az én pincéből...

Tanácsos: Maga örült! nem erről van szó. December elsején írják alá...

Kalácsos: Tudom. Elsején írják alá a király és Vázsonyi a választói javaslatot... Ez a javaslat...

Tanácsos: Javasolom magának, hogy ne szóljon közbe, elég legyen, mert... Tehát: december elsején kezdik meg...

Kalácsos: A burgonya szállítást?

Tanácsos: Ne szóljon közbe... A fegyverszünetet!

Kalácsos: Mit?

Tanácsos: A fegyver...száll...ne...tet!

Kalácsos: Miért nem mondta hamarabb. Hiszen ez nagyszerű. De már elkésett vele!

Tanácsos: Miért?

Kalácsos: Mert már — másodika van.

KÖZGAZDASÁG.

— Felfüggesztik a tőzsde-reformot.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A tőzsde-tanács mai ülésén elhatározta, hogy december 3-tól, hétfőtől kezdve a tőzsde-reformot egyelőre felfüggeszti, a hites ügynökök intézményét egyelőre beszünteti úgy, hogy a teljes régi rend fog hétfőtől kezdve uralkodni a tőzsdén. Horváth Elemér a tőzsde-tanács elnöke kijelentette, hogy állásáról lemond. Simon Jakab és Végh Albert alelnökök szolidaritásuknak jelentették ki magukat az elnökkel és szintén lemondottak. A tőzsde tanácsa és a tőzsde-tagok nagyrésze küldöttségben fel fogja kérni az elnökséget, hogy a lemondást vonja vissza.

— A Közgazdasági Bank tőkeemelése. A háborús közgazdasági helyzet sorjában arra készíti a pénzügyintézeteket és pedig úgy a fővárosiakat, mint a vidékieket, hogy már most előkészítsék működésük talaját arra az időre, mikor a háború végét ér és bekövetkezik az általános rekonstrukció, a várt gazdasági föl-

lendülés. A pénzügyintézetek egyrésze, főleg a nagy saját tőkével rendelkező fővárosi bankok, sorra fölemelték és még tovább emelik alaptőkéjüket, míg a vidékiek, köztük a nagyobbak is, szoros üzleti összeköttetést keresnek valamely belföldi, vagy külföldi pénzesoporttal. Az Aradi Közgazdasági Bank, mint már röviden megírtuk, szintén tőkét emel. A ma tartott igazgatósági ülés határozataiképpen hétfőn a választmány elé terjesztik az igazgatóság ama bejelentését, hogy az intézet érdekközösségbe lép egy nemzetközi banksoporttal és ez alkalomból fölemeli részvényitőkéjét, 4000 darab 200 korona névértékű részvény kibocsátása útján, 800.000 koronával. A kibocsátási árfolyamot a választmány határozza meg. Az új alakulás, mint értesülünk, az intézet üzletkörének kibővítését vonja maga után, amennyiben tervbe vette az igazgatóság az áruüzlet felvételét és a külfölddel való összeköttetésben export és import üzletek létesítését.

— Aradi gyárak közlelmézési bizottsága. A hadszolgáltatási üzemeknek ellátását, tegujabban tudvalevőleg kivették a város kezéből s azt most a gyárak és munkások maguk végzik egyenes érintkezésben a központokkal. Aradon négy ilyen gyár van! A Marta, a textil-, a Weitzer-gyárak és a városi gépjüzemek. Az intéző bizottság, mely a munkát végzi, négy munkaadóból és négy munkásból alakult meg. Tagjai: Molndr főmérnök (Marta), D'Heer (textil), Hoffmann Weitzer), Zádor (gépjüzemek), továbbá Kertész, Szikora, Fuchs és Kovács munkások. A bizottság minden szombaton délután ülést tart s az ülésben eltöltött időt a gyárak tulajdonosai kötelesek megfizetni. Amennyiben a gyárak éllelmézési központja anyagi hasznót mutatna fel, úgy ez a munkásjeléti intézményeké, ellenkező esetben a deficit a gyárakat terheli. Az egyes éllelmiszerek árai már most is alacsonyabbak, mint a városnál, pl. a liszt 5—6 fillérrel. A bizottság kezéhez most ezer méter posztó érkezik méterenkint 30 korona árban. Ez azonban kevés ahhoz, hogy minden munkásnak jusson. A gyárak központja a munkásokat, tisztviselőket és azok családtagjait összeszámítva 10.000 személyt lát el, tehát Arad lakosságának egy hatodát.

— A város hadikölcsön jegyzése. Az Aradi Közlöny mai számában megírta, hogy a város tanácsa fogja elhatározni azt, hogy a város a VII. hadikölcsön jegyzésében mely pénzügyintézeteket fogja részletelni. A tanács Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ma reggel rendkívüli ülést tartott, amelyen Kilyényi János főszámvivő előterjesztésére azt a határozatot hozta, amelyet az Aradi Közlöny ma megjelent számában már ismertettünk. A tanácsulésen felmerült az a kérdés, hogy mi történjék akkor, ha az összehívandó rendkívüli közgyűlés a tanács határozatától eltérő határozatot hozna. Kilyényi János főszámvivő megnyugtatta a tanács tagjait az aradi pénzügyintézetek ama kijelentésével, hogy ha a rendkívüli közgyűlés változtatásokat is tenne a tanács által elfogadott hadikölcsön-jegyzésben, ő akkor is fenntartja ajánlatukat és a legnagyobb előzékenységgel rendelkezésére állanak a városnak.

— Hadikölcsönjegyzés. Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál: Arad szab. kir. város 232.000 (részjegyzés), Grosz József Lipppa 200.000 (ebből 50.000 más intézetnél), Sajó Györgyné Lipppa 150.000, Sajó György Lipppa 150.000, Haubert Nándorné Lipppa 100.000, Jakab Zoltán dr. Budapest 100.000, Arad-hegyaljai h. é. motoros vasut nyugdíjalapja 50.000, Seidner Sándor Marosborsa 50.000, Fodor és Reisinger 50.000, Domány József 50.000, özv. Hendrey Pálné Opálos 50.000, Seidner Dezső Soborsin 30.000, Stern Ottó 28.000, Weisz Mór és fia 25.000 (részjegyzés), Steiner József műépítész 25.000, F. V. L. F. 20.000, Máriaradna-ménési központi szeszifőző szövetkezet 20.000, Seidner Frigyes dr. 20.000, Dobó József 20.000, Böhm

Fáni 19.000, Seidner Mártonné Marosborsa 10.000, Bing János 10.000 (részjegyzés) Bakos Pálné 10.000, Reichnitz Miksa Kalodva 10.000, Habereger György 10.000, Aradi fűrészgár 10.000, Moskovitz József 10.000, Kaufmann Lajos 10.000, Aradi vasipari r. t. 10.000, Gruber Hugó 6000, Epstein Béla 5000, Epstein Tibor 5000, Róm. kath. Plébánia misealapja Magyarbánságyes 4650, Dózsa Dezső 5000, Szabó Adolf 5000, Réth Armin Zarándnadas 4000, Neumann Hermann 4000, Mokra Zoltán dr. 3000, Aradi autonóm katolikus kör 2500, Brunner Klárka 1000, Brunner Gizike 1000, Brunner Béluska 1000 korona. Az első ciklus eredménye az Aradi Első Takarékpénztárnál 5.054.800 korona.

Jusztusz Sándor a „Deutscher Anker“ biztosító társulat igazgatója Berlin, a VII. magyar hadikölcsönre 100.000 koronát jegyzett az Aradi Első Takarékpénztárnál.

Sajó György gyógyszerész és neje Lippa, a VII. magyar hadikölcsönre 300.000 koronát jegyeztek az Aradi Első Takarékpénztárnál.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál ma a következők jegyeztek hadikölcsönöket: Arad sz. kir. város törzsvagyona alapja 104.000, Körösbánya és vidéke takarékpénztár 61.200, K. N. 20.000, Deák Zsigmond dr. Elek 5000, Soborsini takarékpénztár 9450, Denifléé Kató 1000, Karácsonyi Manci 1000, Karácsonyi Terike 1000, Almási János 400 korona. Első időszaki összes jegyzés: 5.510.600 korona.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál a VII. hadikölcsönjegyzések eddig összesen 7 és fél millió koronán felülemelkedtek. A hét hadikölcsönre eddig összesen 50 milliót jegyeztek a banknál. Mai napi jegyzések a következők: Az Aradmegyei Takarékpénztár 1 millió, (az intézet eddigi hadijegyzései 4 millióra ragnak), Hungária Aradi Pamutgyár 250.000, Aradi Széchenyi gőzmalom 150.000, Arad szab. kir. város 177.000, Grünberger Antal 60.000, Just Margit 50.000, Leopold Zsigmond 50.000, Schwarz Adolf 40.000, Marek Béla 40.000, dr. Bogdánfy Béla 32.000, Deutsch Andor 30.000, Kabdebó István 31.000, Weisz Mór és fia 25.000 (részjegyzés), Bing János 10.000 (részjegyzés), Ivánkovics Edith 10.000, Verzar Ilonka 8000, Somogyi József és neje 2000, Deutsch Andorné 500, Deutsch Magda 500, Deutsch Juliska 500, Deutsch Bözsike 500 korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál a mai jegyzések között vannak: Aradvármegye és Aradváros iskoláinak hadi jótékonyági alapja 80.000, Hirschmann Albert 20.000, K. B. 20.000, Brandeisz Henrik 15.000, Arad sz. kir. város 14.000, Barna Kálmán 8000, Schmiéd E. 2.000, Urai Vilma és Magda 1000, Kálmán Hugó 1000, Zádor Imre 1000, Aradi Kossuth-asztaltársaság 500, Müller Ilona 500, Stein Mór 500 korona. Összes eddigi jegyzés 541.500 korona.

— Az aradi ügynökök tiltakozása. A kereskedelmi és iparkamara közli a következőket: A napisajtóban állandóan visszatér az a gyanúsítás, hogy az árdragító visszaélések legnagyobb részét az ügynökök követik el. Általában eddig úgy tüntették fel az ügynöki tevékenységet, mintha az kizárólag a háborúban megszorult közönség kizsákmányolására volna alapítva. Nemcsak a beavatottak, hanem a laikusok körében is kezdenek azonban már tisztában lenni azzal, hogy az árdragító visszaéléseket nem a régi ügynöki cégek, hanem az existenciájuktól megfosztott, foglalkozás nélküli, a komoly munkát nem kedvező egyének követik el, akik működésükkkel megalkották a láncereskedelem fogalmát. Teljesen érthető, ha a régi tisztességes ügynökök, akik már a háború előtt is jelentékeny szolgálatot tettek a legfontosabb áruk behozatala és a közönséghez való eljuttatása által, mélyen megbántva érzik magukat az általánosítás miatt. A régi ügynökök eddig tehetetlenek voltak a folyton visszatérő gyanúsítással szemben. Az aradi ügynökök elhatározták, hogy megfelelő lépéseket tesznek a bárto azonosítás ellen. Faragó Rezső vezetése mellett ma küldöttség kereste fel Varjassy Lajos dr.-t az aradi kereskedelmi és iparkamara titkárát és arra kérték: tegye lehetővé, hogy a közvélemény disztigváljon a régi korrekt ügynöki cégek és a háborús árdragító alkalmi ügynökök között. Varjassy dr. teljes mértékben honorálta a deputáció kívánását és felajánlotta a Kamara szolgálatát a

égi, korrekt ügynökök védelmére. A kamara sürgős feliratot fog intézni a kormányhoz kérve, hogy az ügynöki működés szabályozása érdekében törvényjavaslatot készítsenek, amely törvényjavaslat éles határvonalat vonjon a háboru előtt már működött ügynökök és a háborus ügynökök tevékenysége, valamint a visszaélések megtorlása tekintetében. Azt is kilátásba helyezte Varjassy dr., hogy a legközelebbi kamarai választás alkalmával a kamarai beltagok hivatalos listájába az ügynökök által kijelölt egy tag belekerülését javasolni fogja.

— A „Hermes” magyar általános váltó-üzlet részvénytársaság Ullmann Adolf főrendiházi tag elnöklésével tartotta rendes közgyűlését. Az előterjesztett üzleti jelentés kedvezően számol be az intézet budapesti és bécsi fiókját illetően. Az intézet a lefolyt esztendőben is igen élénk tevékenységet fejtet ki a kibocsátásra kerülő hadikölcsönök körül. Az eddigi hadikölcsönökre közvetített jegyzései meghaladják a 160,000,000 koronát. Az intézet betétei a tavaly kimutatott 55,000,000 koronával szemben 115,000,000 koronát meghaladó összegre növekedtek. A közgyűlés elfogadta az igazgatóság javaslatát, mely szerint a kimutatott 779,086 korona tiszta nyereségből 100,000 korona a tartalékalap gyarapítására fordítassék, osztaléku december 1-től kezdve 20 korona kerüljön kifizetésre. Elfogadták az igazgatóságnak azt a javaslatát is, hogy az alaptőkét, tekintettel az összes üzletágak fokozódó fejlődésére, 10,000,000 koronára emeljék. A kibocsátásra kerülő új részvényeket, amelyek már a folyó üzletévben részesülnek a részvényeseknek ajánlják fel 450 koronáért oly formában, hogy minden régi részvény tulajdonosa egy új részvény átvételére jogosít. Az elővételi jog december 3-tól 10-ig gyakorolható. Végül a közgyűlés Breitner L. Zsigmondot és Simon Ignácot újból, valamint vágújhelyi Hoffmann Hugót, mint új tagot az igazgatóságba megválasztotta. A közgyűlés után megtartott igazgatósági ülésen Ullmann Adolfot elnökké és Lukács Józsefet alelnökké választották meg.

— Tilos a szénkivétel Aradról. A helyi szén elosztó bizottság előterjesztésére a közérdeket és közegészségügyet érintő kényszerítő körülményekre tekintettel, az országos szénbizottság által a 72—1917. M. E. sz. kormányrendelettel nyert jogánál fogva adott felhatalmazás alapján, az aradi gázgyár által a Magyar Általános Hitelbank rendelkezése szerint havonként szerződésileg szállítani kötelezett 20 waggon kokszt kivételével minden szén, kokszt, brikett vagy kovács szénnek a város területéről vasuton vagy tengelyen való kiszállítását további intézkedésig tiltom. Lócs Rezső, h. polgármester.

— Magyarok birtokszerezése Horvátországban. Zágrábról jelentik: A Hrvatszki Radisa nevű horvát közgazdasági egyesület elnöke, hogy az idegenek, főképpen a magyarok és németek további horvátországi településének korlátozása céljából, Horvátország összes exponáltabb helyein biztosítási állomásokat létesít és azok köteleességévé teszi, hogy a helyi telekforgalmat figyelemmel kísérik és a földeknek és erdőknek magyar és német kézre jutását, ha kell anyagi áldozatokkal is megakadályozzák. Az egyesülés egyben a hazai föld megváltó-alapjának javára gyűjtést indított.

Az államtitkár — csász.

(Jelenet a parlamentben.)

(Telefon.) Kedves és kacagtató epizód történt a képviselőház tegnapi ülésén. Polónyi Géza javában válaszolt a szőlősgazdák szomorú helyzetét és állításainak igazolására ki is jelentette:

— Kérem, tisztelt Ház, ön például három esztendeje nem tudok császt kapni.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszolt Polónyinak és elismerte, hogy a szőlősgazdák nagy nehézségekkel küzdenek és elismerte Polónyi fájdalmát is, amiért három évig nem tud császt kapni. Ekkor Hódy Gyula csendeszen, amugy a bajusza alatt megszójtott:

— Szerződtesse Beck Lajost. Neki ugy sinez dolga;

A megjegyzésére harsány kacagás volt a

válasz és maga Wekerle miniszterelnök is önkéntelenül elnevette magát. Hogy mennyire tetszett a miniszterelnöknek a közbeszólás, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy hangosan nevetett, pedig neki csak a csendes mosolygás a természete.

A dologban pedig az a pikantéria, ami Beck Lajosnak államtitkárrá való kinevezésével történt.

Szívós és elkeseredett kulissza mögötti csaták után végre kinevezték Beck Lajost igazságügyi államtitkárrá. Igen ám, csak hogy Grecksák Károly igazságügyminiszter kerekén kijelentette, hogy neki Beck Lajos nem kell, hogy Beck Lajos be ne jöjjön az igazságügyminiszteriumba. Már most mit tehetett a kormány. Beck Lajos kinevezését visszavonadni nem lehetett. Beosztoták tehát ideiglenesen az átmeneti miniszteriumba. Eltekintve attól, hogy Földes Béla az átmeneti miniszter sem sokban különbözik a Beck-imódásban igazságügyi kollégájától, előállott az a helyzet, hogy Beck Lajos államtitkár nem működhetik az átmeneti miniszteriumban ama egyszerű oknál fogva, mert ez a miniszterium nem is működik, mert meg sem szervezték.

Beck Lajos tehát igazságügyi államtitkár ugyan, de a még meg nem szervezett átmeneti miniszteriumban. Így tehát nem valami sok a dolga és éppen ezért, ha ért ehhez a mesterséghez, csakugyan elmehegne csösznek Köröskénybe a Polónyi-birtokra.

Foglyokból — vendégek.

A békekötés és az orosz foglyok

Meggyőződésünk, hogy az orosz hadifoglyok nemsokára nem mint foglyok, hanem mint közöttünk élő vendégek fognak kezeltetni. Mihelyt a békekötésre irányuló tárgyalások megkezdődnek, a hadifoglyok szabadon mozoghatnak, felszabadulnak a munkakötelezettség alól és teljesen megnyílnak az ellenőrzés. Ez nagyon valószínűnek látszik, mert ha az ellenségeskedések a frontokon megszűnnek, akkor nincs miért az itt lévő orosz katonákat, éppen úgy, mint a mi Oroszországban lévő fiainkat, rabnak tekinteni. Ami ezután hátra van, az már merő technika, most már csak pontozatokról van szó és így érthető, hogy a foglyok liberálisabban kezeltetnek mindkét részről.

Most fog beigazolást nyerni, hogy nálunk milyen jószággal, humanizmussal és emberi szeretettel kezelték az orosz foglyokat. Nélkülözhetetlen munkaerő lett a hadifogoly-kéz: mezőgazdaságokban, ipari telepeken, katonai építkezéseknél és mindenütt, ahol hiányzott a mi emberünk munkaereje, ott orosz foglyokkal helyettesítették. Künn, a magyar falvakban, a csöndes tanyákon sehol sem bántk mint foglyokkal a magyar gazdák és földbirtokosok, hanem formálisan családtagok váltak belőlük, összenőttek a ház népével, együtt éreztek velük, gondoskodtak róluk és ellátták őket a szűk ségcs élelemmel, ruhaneművel, sőt cigarettával is. A magyar gazdák és vállalkozók mindig szeretteikre gondoltak, amikor örömet szereztek foglyaiknak. A háboru elvitte a magyar munkaerőt, amit hadifogoly kezekkel kellett helyettesíteni. Nélkülözhetetlenné váltak ezek az emberek közöttünk, miként a mi testvéreink náluk. A békekötéssel felszabadulnak valamennyien. Természetesnek tartjuk, hogy vendég szeretetünket azzal fogják viszonzni, hogy ne hagyják cserben bennünket, nem fogják félbeszakítani a munkát, hanem becsülettel végzik kötelezéseiket mindaddig, míg a kicserélés ideje elérkezik.

Kézenfekvőnek látszik az is, hogy a békekötésről tárgyaló feleknek ki fog terjedni a figyelmük erre a momentumra. Még idejekorán megállapodnak arra nézve, hogy a teljes leszerelésig úgy az orosz, mint a mi foglyaink híven végezzék munkájukat. Senkinek sem szabad addig elhagynia helyét, míg erre nézve határozat nem történt. Hogy nálunk erre nem fog sor kerülni, az biztosra vehető. Magyarországon a hadifoglyokat az első perctől kezdve jóindulattal és igaz barátsággal kezelték, nálunk sohasem volt pa-

nasz, amire a legszebb példa, hogy igen sok orosz fogoly nálunk akar a háboru után letelepedni. Az oroszok megismertek és megszerettek bennünket. Jók voltunk hozzájuk, melléjük álltunk, testvérekül fogadtuk őket és most, hogy nemsokára megnyílnak majd előttük a szabadság utja, nehezen mondanak majd nekünk istenhozzádot.

A polgármester Nagy Ferencnél.

(Káposztát és burgonyát kap a város.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az a nagy kavarodás, amely napokig foglalkoztatta az aradi sajtót Nagy Ferenc közlélmézési államtitkárnak az Aradi Közlöny mai számában megjelent nyilatkozatával véget ért s így valószínű, hogy a felmerült ellentétek véglegesen eisimultak. Varjassy Lajos polgármester, aki mint megírtuk, Zubor Andor tanácsos és Exterde Kálmán báró a Közlélmézési Hivatal vezetője társaságában Budapesten tartózkodott és a város élélmézési ügyeiben Nagy Ferenc államtitkárnál eljárta, ma reggel visszaérkezett Aradra. A polgármester budapesti útjáról az Aradi Közlöny tudósítója előtt a következőképp nyilatkozott:

— Nagy Ferenc államtitkár ur a legnagyobb jóindulattal viseltetik Arad városa iránt. Az államtitkár ur ígéretet tett, hogy ezentul Arad városának közlélmézési kérdésekben hozzá intézett kéréseit személyesen fogja elintézni, mert ő maga is belátja, hogy Arad város közlélmézését mindezideig mostoha elbánásban részesítették. Mindenekelőtt megígérte az államtitkár, hogy a város 20 waggon káposztát fog kapni. Az erre vonatkozó távirati utalvány már ma meg is érkezett a városhoz. Az államtitkár személyesen járt el a Burgonyaközpontnál és utasította, hogy Arad részére haladéktalanul 35 waggon burgonyát utaljon ki és szállíttasson le. Ezenkívül több más fontos élélmicikk sürgős kiutalását és szállítását is kilátásba helyezte az államtitkár, aki egyébként arra kért meg engem, hogy a jövőben, ha a városnak valamilyen élélmicikkre szüksége lesz, telefonon jelentsem azt be neki és ne írjunk se a Központoknak, se a Közlélmézési hivatalnak, nehogy az adminisztráció utvesztőjében a jogos és méltánylást érdemlő kérések megakadjanak. Tanácskoztam az államtitkárral a város lisztkontingensének leszállítására nézve is, de érdemleges választ nem kaptam, mert az államtitkár azt a kívánságát fejezte ki, hogy újból írjuk össze az ellátatlanok számát. Ha ezt a kimutatásunkat megkapja, akkor meg fogja tudni állapítani, hogy mennyi liszt jár Arad városának.

Tudósítónknak arra a kérdésére, hogy mi a véleménye a polgármesternek az államtitkár ismeretes kritikájáról, a polgármester így válaszolt:

— A kérdés az államtitkár urnak hozám és Barabás Béla főispán ur öméltóságához intézett levelével most már végeges elintézést nyert és így ebben az ügyben legnagyobb sajnálatomra többet nem mondhatok.

Az államtitkárnak a polgármesterhez intézett levele lényegileg megegyezik az általunk ma közölt Barabás-féle levéllel s így azt újból nem tesszük közzé.

Felórási lakodalmi ebéd.

(Képek a laxenburgi nászról.)

— Bécsi tudósítónktól. —

Laxenburg, egy csendes duodec fejedelemség székvárosának benyomását kelti az emberben. Olyan, mint azok a klasszikus nyugodtságú, eldugott helyek, ahol soha „semmi se történik.” Legalább a világ nem tud az eseményekről. Az udvari élet százados hagyományainak varázsa terül el leeresztett zsalus ablaku kastély felett. Gyönyörű, csendes park, fehér házikók sorakoznak a királyi kastély körül és az ember úgy érzi, hogy minden laxenburgi polgárnak van valami köze az udvarhoz.

A király öccsének lakodalmi napjára mihelyt hantupipőke levette volna a hétköznapi ruhát. De ezt is csak félve cselekedte. Fekete-sárga és piros-fehér zászlókat lengetett a szél és lépten-nyomon fehér keztyűs zsandárral, simára borotvált arcú lakójával találkozott. Ezek fehér kendővel letakart hatalmas talakat cipeltek. A lakójok is mind fiatalok, friss, egészségesek. Akár csak a gazdájuk, az uruk és parancsolójuk. Az öreg király környezete, a megöregedett szolgasereg is elvonult a jóságos fejedelem halálával, hogy helyet adjanak az új generációnak. A király lakójainak mellét legalább három háborús vitézségi érem díszíti. Aranyérme van mindegyiknek. A harcerekben szerezték. Mint egy befentestől halom, nincs köztük egyetlen egy — *cseh sem*.

A laxenburgiek küldik a nagy ezüst tálon az ifjú arának a menyasszonyi kalácsot és azt cipelik most a szolgák egy igen tekintélyes ur főparancsnoksága alatt. Nem hiszem, hogy Below tábornok méltóságteljesebben vonult volna be Udinébe, mint ez a kalács-főparancsnok a királyi kastélyba.

A laxenburgi vicinális pályaudvar is teljesen udvarképesé csinosodott erre a napra. Friss sárga homokot hintenek az utakra, az állomásfőnök kardot kötött az oldalára, a tisztviselő felrakta háborús kitüntetését. Az állomásra befutó első vonatból kevesen szálltak ki: három sudár termetű pap, ünnepi cilinder a fejükön, majd pedig egy katonai zenekar és néhány udvari tisztviselő. Az állomás különben teljesen néptelen, csak néhány gyermek bámméskodik a kellemetlen őszi reggelen és csodálkozva nézi a zsandárok fényes sisakját.

A királyi kastély dependance, az ugynevezett főudvarmesteri „székhely” előtt megáll egy udvari autó. Két hölgy suhan be a kapun. Itt öltöztetik a hercegi arát, Franciska leányasszonyt, éppen most díszítik, hogyha elkészült, bevonulhasson a királyi kastélyba. Az anyja van csak körülötte, az atyja — a legjobb apa a világon, beszélnek udvari körökben — Bécsben fekszik súlyos betegen. (Valami „bacillus politikus”-féle nem épen ujjajta elősdi megfertőzte a szervezetét. Legalább így mondják.)

Felvonulnak a laxenburgiak. A polgármester, a városi előkelőségek, udvari tisztviselők, asszonyok és igen szép leányok. Feltűnik, hogy a lányok már nem igen fiatalok. Ja! Laxenburgban lakik a király és innen minden fiatalembernek be kell vonulnia. Itt egyetlen felmentett nincs, itt völegénynek alkalmas anyag nem maradt. Megindul a pletykázás, a suttogás,

a találgatás. Az egyik azt mondja, hogy Miksa főherceg, a völegény, még nincs Laxenburgban, ő is azzal a vonattal jön, amely a lakodalmi népet hozza, a másik már tudja, hogy tegnap este megérkezett és hogy a kastélyban tizenkét terítékes vacsora volt. Méltóságosan gördül eközben a pályaudvarra husz udvari hintó, valamennyi elé szürke ló van fogva, az aranyozott küllőjű kerek ragyognak, udvari autók pöfögnek és robognak Bécs felől. A zaj olyan udvariasan tompa, még a gépkocsik szirénája is másképp szól, mint a közönséges halandó autóján. Nagyszerű rend van. A soiförök tudják, hol kell elhelyezkedniük, be sem várja a csapott kalapu udvari tisztviselő utasításait. Tegnap bizonyára a főpróba volt ebből is. Mint ahogy mindenből volt.

Méltóságos tempóban gördül be az állomásra az udvari vonat. Csakhamar előáll az udvari autó és már viszi az ezredesi rangban lévő főherceget és udvarmesterét. Majd friss, fiatal, német egyenruhás princek, a württembergi és szász uralkodó házak tagjai szállnak ki, az aszkéta soványságu Miksa herceg, ünnepi ruhába öltözött szőke hölgyek, német, osztrák és magyar tisztok.

A tömeg várakozik, elkezd mozogni, hullámzik mint a buzavetés, megnyulnak a nyakak, előrehajolnak és kíváncsian kérdezik: hol van Miksa főherceg? hol van a szász király? hol a bolgár cár? Már minden kocsit elrebotgott. Legutoljára jön egy magas termetű dragonyos kapitány, hosszú száru, sárga lovagló csizmában: *Berchtold* Lipót gróf, a főkamarmester. Talán már az örömapa utóda a hivatalában...

Ezután mindenki a pályaudvar melletti kis kastélyhoz, a főudvarmesteri „székhelyhez” szalad. A menyasszony és az anyja éppen most szállnak a rájuk várakozó udvari autóba. Ragyog a gyönyörű fiatal ara arca a boldogságtól. *Ő megy a völegényéhez, ez nem jöhet érte, mert az főherceg, ő pedig, csak egyszerű hercegnéasszony.* Franciska hercegnéasszony ma gastermetű, szépséges teremtés, zöld menyasszonyi koszoru díszíti koromleketé haját. A fiatal leányzó, aki pár perc múlva a király sógornője lesz, odahajol a mamájához, egy természetes urinőhöz, valamit suttog neki, majd pedig bájos mosolylyal köszöni meg a kitörő óvációt.

A bécsi ut is meglevenedik eközben. A szász király és a bolgár cár érkeznek egy gépkocsin. Majd fehérbe öltözött, igen jól festő udvari konyhalányok sietnek megrakott talakat hozva egy melléképületből, és a kastélyban tűnek el. Az óra deket üt. A „kék udvarban”, amelyet kápolnává változtattak át erre az alkalomra, most esketi *Piříl* érsek Miksa herceget és Franciska hercegnőt. A ceremónia igen rövid és még nincs háromnegyed egy, már a lakodalmi ebédnek is vége. A vasuti állomáson egy udvari vonat várakozik. Egy szalonkocsiból áll, amely zsufolásig tele van virágokkal, továbbá egy másodosztályu vagonból a kíséret részére és egy podgyász kocsit van hozzákapcsolva. A fiatal pár két órakor már vonatra szállt, hogy nászutra menjen. Titokzatos az ut végpontja, még a laxenburgi vasutasok sem tudják. Csak annyit mondtak, hogy ez a vonat a boldogság felé viszi az utasait.

(L. a.)

TÖRVÉNYSZÉK.

Állásába visszahelyezett irodavezető.

(Alaptalan védek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megírtuk, hogy ez év május havában az aradi kir. törvényszék elnöke Panián György aradi járásbírói irodavezetőt egy névtelen feljelentésre megindult vizsgálati eljárás után állásától felfüggesztette.

Közlésünkkel egyidejűleg kifejezést adtunk mindjárt annak, hogy a panasz nem viselte magán az egyenesség bélyegét, hogy minden valószínűség meg van arra, hogy a feljelentő levél súlyos panaszait a bosszu diktáltatta.

Ma volt ez ügyben az aradi kir. törvényszék fegyelmi bírósága előtt a főtárgyalás és annak eredménye feltevésünket igazolta.

A fegyelmi bíróság Szalay Béla dr. tanácselnök, Mészáros Dániel kir. ítélőtáblai bíró és Ornstein Árpád szavazó bírákból alakult meg. A közvédat Morocza Dénes kir. ügyész képviselte, a védelmet pedig Kertész Miksa dr. aradi ügyvéd látta el. A zárt tárgyaláson lefolytatott tanúkihallgatások után a fegyelmi bíróság megállapította, hogy a névtelen feljelentés legsúlyosabb vádja, amely szerint Panián György hazafiatalan magatartást tanúsított volna, teljesen alaptalannak bizonyult, mert a lefolytatott bizonyítási eljárás ellenkezőleg azt igazolta, hogy Panián György — aki maga is magyar származású — hazafias viselkedése és hűséges magyar érzéme semmi tekintetben kifogás alá nem eshetik és sem honszeretete, sem politikai felfogása a magyar nemzeti érülettel ellenkezésben nincs.

A névtelen feljelentésre megindult vizsgálat során évekre visszamenő egyes elejtett nyilatkozatai és kifejezései kerültek felszínre, amelyek a tisztviselői személyzet egyes tagjaira sértő jellegűek voltak, másrészt kifejezésre jutott az, hogy Panián György a tisztviselői személyzet nő tagjaival szemben több ízben nem megfelelő kitételeket használt és magatartást tanúsított.

Bár bizonyítást nyert az is, hogy az ilyen kifejezésekre legtöbbször az illetők tiszteletlen fellépése szolgáltatott okot.

Mint hogy ezek szerint a fegyelmi bíróság Panián Györggyel szemben súlyosabb természetű vétséget fennforogni nem látott, a tisztviselői karral szemben gyakorolt ezen érintkezési módja felett fejezte ki csupán rosszallását, és elrendelte hivatalába való azonnali visszahelyezését.

A tárgyaláson jogász körökben felmerült az a nézet is, hogy a fegyelmi törvény már nagyon elavult és sürgős szükség lenne annak revíziójára, mert nem lehet helyt álló gyakorlat az, hogy egy elavult törvény alapján egy becsületesen és többszörösen kitüntetett és megjutalmazott tisztviselő évek előtt elejtett és egyéb fennálló törvénycink szerint már elévült egyes nyilatkozatok, magán beszélgetések és nem a nyilvánosságnak szánt megjegyzések és észrevételek alapján állásától felfüggeszthető legyen és ki legyen téve mindazon erkölcsi és anyagi hátrányoknak, amelyek az ilyen jának.

§ **Egy urinő a vádlottak padján.** Még a múlt év november tizenhatodikán történt Aradon, hogy a Forray-utcai hatósági élelmiszer üzlet előtt Csergő Zoltánné szóváltás után arcul ütötte Weisz Armin közrendőrt. Weisz Armin rendőr figyelmeztette Csergőnéét, hogy álljon be a sorba a tömeg közé, de ő vonakodott és a vita azzal végződött, hogy Csergőné Weisz rendőrt tetteleg inzultálta. Weisz rendőr Csergőnéét feljelentette a törvényszéknél hatósági közeg bántalmazásának vétsége miatt. Az ügyet ma tárgyalta a királyi törvényszék Nagy József táblabíró elnöke alatt. Csergő Zoltánné bűnösnek mondotta ki a bíróság és nyolevan korona főbüntetésre és husz korona mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

§ **Az orosz fogoly gyermeke.** Gyermekegyilkosság büntetével vádolva állt ma az aradi törvényszék előtt Restye Flórené lőkősházi asszony. A szerencsétlen nő, akinek férje a

haretéren esett el, 1916. év tavaszán Löksházán megismerkedett a Vásárhelyi-féle tanyán az ott dolgozó orosz hadifoglyok egyikével, akivel szerelmi viszonyt kezdett. A viszonynak hamarosan látható jelei mutatkoztak és Restye Flóráé január 14-én a reggeli órákban minden segítség igénybevétele nélkül egészséges fiúgyermeket szült. Midőn az anya az újszülött magzat sírását meghallotta, a gyermeket kezével megfojtotta. A borzalmas büntett elkövetés után a gyermek hulláját egy köténybe csavarta és az ágyba eldugta. Másnap a hullát kivitte a mezőre és ott kapával kis gödröt ásva, azt eldöfölte. A törvényszék Nagy József táblabíró elnöklété mellett ma tárgyalta az ügyet. Szavazóbírák voltak: Aknay Andor és Heller Mór dr. táblabírák. A vádat Gyene Zoltán ügyész képviselte, a védelmet Miclea Szever dr. ügyvéd látta el. A vádlott beismerte a terhére rótt büntéseleményt. A bizonyítási eljárás során Miclea Szever ügyvéd orvosszakértők kihallgatását kérte, aminek a törvényszék helyt adott és a tárgyalást elnapolta.

Egy készülő aradi könyvből.

(Lukácsy Lajos memoárjaiból.)

Rendkívül érdekes könyv készül Aradon. Lukácsy Lajos dr. ügyvéd írja meg hosszú ügyvédi pályájának érdekes eseteit. A magyar irodalom anélkül sem gazdag memoárokkal, olyan emlékiratot pedig alig ismerünk, amely speciálisan érdekes, sőt a maguk idejében szenzációs jogi történeteket tartalmaz.

A memoáriró szíveségéből néhány ilyen történetet hozott tudomásunkra, melyeket az alábbiakban közlünk:

Több évvel ezelőtt Gyorokon késő este egy parasztember állított be Tiroler Mór dr. kórorvoshoz s beteg leánykájához hívta el.

— Csak jöjjön a doktor ur sietve, ha meggyógyítja a kislányomat, megfizetem uri módon a fáradságát — mondotta a parasztember.

Az orvos ismerte emberét, tudta, hogy földhözragadt szegény s nem hogy orvosi díjat nem tud fizetni, de valószínűleg a gyógyszer is az orvosnak kell majd megrendelni. Azonban elment kötelességéhez hiven, s miután látta, hogy egyszerű meghülésről van szó, a szokásos izzasztó szereken kívül feltétlen nyugalmat rendelt a leánykának. Pár nap múlva a kislány már egészségesen szaladt a látogatóba érkező doktor elé, ki megismogatva a szőszke lány haját, éppen távozni akart, midőn az apa utánakiált:

— Itt van a pénze orvos ur. Köszönöm a fáradozását. S csakugyan egy közepes nagyságú aranypénzt adott a doktor kezébe. Lát-szott a pénzen, hogy hosszú ideig állhatott a földben, s hogy nagyon régi pénz lehet. Tiroler mint kedves emléket vette magához, de némi jártassága lévén a numizmatikában, otthon gondosabban szemügyre vette s arra a felfedezésre jött, hogy a legritkább római aranypénzek közül való, amelyek közül is csak egyetlen példány van a londoni British muzeumban. Azonnal érintkezésbe lépett Bécs nagy hírű numizmatikusával H. G. Ellinger doktorral, ki személyesen utazott le Gyorokra az aranypénz megtekintése végett. Kétségtelenül bebizonyult a pénz ósrégi volta és eredete s Ellinger a doktortól ötezer forintért vette meg a ritka emléket.

A különös, szerenese hire hamar elterjedt, s egyesek felhívták a parasztagdát, hogy követelje vissza a pénzt. Hiszen nem volt tudatában sem annak, milyen értékű kincs van kezei között és egy hideglelés gyógyításáért ötezer forint mégis csak nagy ár volna. A per-

meg is indult s a parasztagdát Simon Jenő dr. aradi ügyvéd képviselte. Itéletre azonban nem került sor, mert a perleködő felek kiegyeztek s a gazda ezer forintot kapott Tiroler-től. Az aranypénz ma is Bécsben van s az udvari museum egyik legnagyobb ritkasága.

Azt tartja a közmondás, hogy aki fut a szerenese után, nem éri el soha. Aki mindig arra gondol, hogy sorsjeggyel üti meg a főnyereményt, az csak a legritkábban szokta elérni ezt a véletlen szereneseit, ellenben igen gyakran megtörtént már, hogy olyanokat keresett fel a szeszélyes kedvű Fortuna tstan-asszony, akik évekig tudatában sem voltak annak, hogy milyen áldás érte őket s mennyire gazdag emberek.

Mácsa községben az ottani törvénybíró ezelőtt jó egynéhány esztendővel sorsjegyet vett egy átutazó ügynöktől. Mikor kifizette az árát, odalökte a feleségének a papírost ezekkel a szavakkal:

— Nesze anyjuk, tedd el, azt mondják, hogy török sorsjegy és nyera is lehet vele.

Az asszony eltette a sorsjegyet, de alig egy évre rá meghalt, attól kezdve a másol törvénybíró gazdasága pusztulni kezdett. Nagy bánatában ő maga is ivásnak adta magát s nemsokára azt vette észre, hogy eladta maga alól a telket s feje felől a házat. Busan nézett utána, mi volna még, amit értékesíthetne, mert mondanom sem kell, hogy a nagy romlás a mértéktelen iszákosságnak volt a következménye. Amint keresgélt a ládafiában, kezébe akadt az elfelejtett török sorsjegy.

— Menjen ez is a többi után, tán ad valamit érte a zsidó.

S vitte a falusi koresmároshoz, aki néhány forintért megvette s a pénzt a busuló gazda csakhamar el is itta.

Elmult egy pár hónap, a koresmáros hozta Aradra a sorsjegyet s az egyik takarékpénztárban megnézte, nem nyert-e? Legnagyobb meglepetésére kiderült, hogy a sorsjegy megnyerte a főnyereményt: ötszázezer koronával. A törvénybíró megtudta valahogy a dolgot s perrel támatta meg a koresmárost, de mindhiába, keresetével elutasították s a fél millió korona jogos tulajdonosának a koresmárost mondotta ki a törvényszék. Az illető ma már nem koresmáros, de jómódu földbirtokos, aki azonban még ma áldva áldja Törökországot.

MOZI.

* **Mozi-kritika.** Az Apollo színházban: **Legyen világosság!** címmel egy ugynevezett „propaganda filmet” vetítettek, mely fölött a nemi betegségek elleni liga vállalta a protektorságot. Kétségtelenül szép a tendencia, amellyel a liga a társdalm jóvat szolgálni akarja s a legrettegetesebb betegségek, a vérbajnak terjedését felvilágosító és illusztráló képsorozattal gátolni kívánja, nem tudjuk azonban, a nemes törekvésnek meglett-e a kívánt sikere. A „Legyen világosság” című filmtörténetből a jóakarait ugyan nem vitathatjuk el, de a „társadalom e rákfenéjének” a kiirtására túlságosan szelid mesének tartjuk. S baj még az is, hogy kevesen látják benne a tanító, intő és felvilágosító célt, inkább titkos erotikumokat keresnek benne, amelytől pedig teljesen távol áll. A mai előadáson különösen a hölgyközönség volt erősen képviselve és pedig a csecsemőktől kezdve az ősznajú delnőkig...

* **A mozi iroda hírel.** Isten ostroma. (Erköledrámá az Urániában.) Ma utoljára célzatosan vasárnap kerül vetítésre az a film, amelyről megállapította már maga a közönség is

azt, hogy tanító ereje és erkölesnemesítő tendenciája minden vitán felül áll, amikor ma, mind a két mozgósínház kapui megnyílnak, a vasárnap tömegjei számára. Akkor jóleső érzés kell, hogy elfogjon mindenkit, aki felül tud emelkedni a léha szórakozások alacsony nivóján és megtudja érteni, hogy milyen nagy, milyen hatalmas tanító erő lakozik abban, amit a film hirdett. A sok száz és száz ember közül, ha csak egy-egynek lelkét megtogja a téma, ha csak egy is lesz, aki visszaborzadva a kicsapongások rettenetes következményeitől észre fog térni, ha csak egyet is megmentünk egésszéges ép emberek: akkor a mozi többet használt a kultúrának, mint minden féle üres, léha szindarab. — **Hétfőtől-ösütörtökig** Jókai Mór: **Fekete gyémántok II-ik része** az Urániában.

* **Vasárnapig műsoron marad a Legyen világosság.** Ez a kiváló, szociális érdeket szolgáló film annyira megnyerte a közönség tetszését, hogy az Apolló-színház elhatározta, hogy a filmet még vasárnap is műsoron tartja. Csak a legmelegebb elismerés hangján szólhatunk erről a filmről, amely oly sok rendkívül előnyös tulajdonsággal rendelkezik és a legmagasabb nivón álló képek közé tartozik. A kép beállítás, rendezése, a szereplők komoly és megbecsülendő művészi munkája mind olyan érték, amelyet eddig együtt ily mértékben még nem találtunk. Azonfelül bátran mondhatjuk, hogy ez a film az emberiség javára készült; tanítani, oktatni akar, megvédeni bennünket a betegségek legveszedelmesebb és leggyakoribb fajtától, a szexuális betegségek ellen. A film eléri célját: világosságot derít az emberek agyában. Gyönyörködhet, de egyúttal tanít és így duplán hasznos.

Uj könyvek.

* **Az orosz forradalom.** Oroszország nagy revuolúciójáról könyv jelent most meg, amely magába foglalja korunk legizgalmasabb drámájának egész történelmét. A könyvet Weber Henrik, a marxizmus egyik tudományos kiválósága írta. Márciustól október 10-ig adja a forradalom eseményeit. A fordítás Pogány József munkája és tőle való az a bevezetés is, amely a legujabb eseményeket, a bolsevik párt november 6-án induló új forradalmát és 12-én kivívott győzelmét állítja történelmi távlatba. A könyvet különösen érdekessé teszi, hogy szerzőjét az események véletlene az orosz forradalom centrumába, Pétervárra sodorta és így személyes és szoros érintkezésbe jutott az orosz forradalom különböző pártjainak vezetőivel. Közvetlen közelről figyelhette meg, mint nyeli el és temeti hullámaiba a revuolúció folyamata egyik hűsét a másik után. Mesteri arképeket rajzol a forradalom valamennyi vezérééről: Miljukovról, Gueskovról, Kerenszkiről, Kornilovról, Leninről, Trockiról. A könyvet a Népszava könyvkereskedése adta ki és az ára 2 korona.

* **Drasche-Lázár Alfréd a Magyar Könyvtárban.** A legnagyobb sikerű modern magyar regények egyikének, a „Tűzpróba”-nak szerzője most vonult be a „Magyar Könyvtár” szerzői közé. Itt megjelent **A kutyabőr és egyéb történetek** című füzet, mint novellairót mutatja be az egy csapásra országos népszerűségre jutott író, néhány finom, fordulatos és elegáns novellájával. A Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég kiadásában megjelent füzet ára 72 fillér.

* **A Magyar Könyvtár új Bródy-füzete.** Bródy Sándornak mostani rendkívüli nagy színt-

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi december 2-án, vasárnap
Délután három és fél órákor mérsékelt helyárakkal:

Öfensége kalapja.

Este fél 8 órákor rendez helyárakkal:

B. Bérlet.

B. Bérlet.

Sztambul rózsája.

Operette 8 felvonásban.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból. ::

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiás nélkül aranyból, platinaból vagy porcellánból. ::

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehértése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása. ::

FOGHUZAS. Tizanhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipsce, Brüssel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkégyesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

padi sikerei pillanatában jelent meg egy füzetre való novellája *A kötő és más történetek* cím alatt a Magyar Könyvtár legújabb sorozatában. Ugyane sorozatban jelent meg *Orczy báróné* a magyar származású hírneves angol íróné *Lady Molly kalandjai* című detektív-történetei és *Gagyhy Dénes* érdekes tanulmánya *A székelvekről*. A Magyar Könyvtár a Lempel R. (Wodianer F. és fia) cég adja ki; egy-egy szám ára 36 fillér.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Fájdalomtól megtörtént jelentjük, hogy drága, jó édesanyánk, szeretett testvérünk és rokonunk

özv. May Jánosné

szül. Werner Róza

életének 53. évében 1917. december hó 1. napján délután 5 órakor elhunyt.

Felejtethetetlen halottunkat 1917. december hó 3-ikán d. u. 2 órakor fogjuk Arad, Eötvös-utca 13. sz. gyászszobából utolsó útjára kísérni.

Emlékét szeretettel fogjuk szívünkhöz megőrizni!

Arad, 1917. december hó 1.

May Erzsébet, Vámos Imréné, May R. Miksa, gyermekei: Vámos Imre, Dr. Laurer József vejjei, Vámos György unokája, özv. Sándor Jakabné sz. Werner Ernesztin, Dr. Werner Miksa, Mahler Ignác sz. Werner Dora, testvérei, Kálmán Lajosné sz. Apfelföld Margit, huga, özv. Patzauer Miksáné sz. May Matild, özv. May R. Miksáné, Tenner Ignác sz. May Johanna, May Ferencné, May Gyuláné, sógorai, May Ferenc, May Gyula, Tenner Ignác, Mahler Ignác, sógorai.

özv. Gligoreszku Jánosné szül. Gyukits Mária a maga, illetve fia Gligoreszku Miklós és neje mint unokaöccs valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejtethetetlen jó és hőnszeretett testvér, nagynéni rokon és jó barátó

özv. Sunkovits Demeterné
szül. Gyukits Julianna

folyó évi december hó 1-én d. u. 3 órakor, életének 56-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest váratlanul történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai dec. hó 3-án délután 2 órakor fogtak a B. Határ-utca 4. számú saját házából a gör. kel. szerb egyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. 15

Aldás és béke poraira!

Arad, 1917. december hó 1-én.

AZ ÖSSZES ROKONSÁG.

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Ejjeli szolgálat: 738.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Értesítés!

8217

Trébits Lenke

női ruha divattermék Vörösmarty-utca 1. szám alól, Salacz-u. 6. sz. alá

helyezte.

Dr. Králitz-ház. :: Telefon 11-13. szám.

„Duna” Biztosító Társaság.

Aradi vezérigazgató: Szabadság-tér 3.
(Telefon 3-39.)

vállal halál és megélés esetére szóló

Hadikölcsön biztosításokat

ugy a 6%-os, mint az 5 1/2%-os magyar hadikölcsönre,

orvosi vizsgálat nélkül
Azonnali érvényesség

mérsékelt díjak, melyek 1/2 és 1/4 évi részletekben fizethetők. 8221

Hadikockázat pótdíjmentes.

Szücs András

cserepályahakészítő,

Oserép-utca 6. sz. 8220

Vállalja cserepályák és fakanál-tárhelyek gondos szerelését és sütők javítását. Levélbeni meghívásra vidékre is elmegy. Pénteki napon a Szabadság-téri piacon, a színház mellett található. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri teljes tisztelettel Szücs András.

Földbirtokosoknak

35 évre 7% annuitás teljes árfolyam,
50 évre 6% annuitás teljes árfolyam,
63 évre 4-85 annuitás 95% árfolyam
65 évre 5-56 annuitás 99% árfolyam mellett, továbbá

aradi házakra

50 évre 6% annuitás 98% árfolyam (rövidebb időre is) mellett törlesztéses és váltó kölcsönöket folyósított, valamint kisebb-nagyobb birtokok, házak eladását és parcellázásokat vállal.

Bonyhádi József

Arad, Kapa-u. 47., d. u. 2-től.

Birtokok és házak eladásra előjegyzve.

Teljesen önálló
mérlegképes könyvelő

perfekt magyar, német, horvát, szerb levelező, elsőrendű kereskedelmi diszpozitív képességekkel, prima referenciákkal

mielőbbi belépésre ajánkozik.

Érdeklődő cégek kéretnek szíves felhívásaikat „S. 7200” alatt a lap kiadóhivatalába intézni. 8174

Bartháné kozmetikai intézete
Batthyány-utca 10.

Szépségápolás Arcrác, májfolt, leucse, hajszál eltávolítás. — Villanyváraló, kézi masszáz, hajfestés. — Dr. Jutassy-féle szerkekkel való működés és szétküldés. 8051

Két középiskolát végzett fiu nyomdásztanulónak felvétetik

Gépek, fém, vas és fa
megmunkálására,

7271

esztergapadok, revolverpadok, fréz-gy. uk, csingyalu, szerzőköszörű, kerék-köszörű, hideg-fűrészgépek, partvédők, fűrészköszörűket minden nagyságban szállítunk. Kérjen ajánlatot

Werkzeugmaschinenfabrik m. b. H. Meitner & Comp.,
Wien, XX., Dämenstrasse 18. — Sürögnyom: Shaping Wien

970—1917. g. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az eddig Macsinik Illés által bérelt Gellindülő 866. számú 4 holdas 472 négyszögölnyi, a Gellindülőbeli 877. számú 7 hold 1055 négyszögölnyi és a Gellindülőbeli 822. számú 14 hold 119 négyszögölnyi parcella bérbeadása ránt folyó év december hó 10-én délelőtt 10 órakor a városháza emeletén lévő gazdasági hivatalban árverés tart.

Kikiáltási ár: A Gellindülőbeli 866. számú parcellánál évenként és holdankint 100 korona, a 877. számú parcellánál 89 korona és a 822. számú parcellánál 85 korona. Kén 4 korona készpénzben.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta előtt nyújtandók be és csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompenzre ka. városi pénztárba történt befizetését igazoló letéti jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltevéket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltevék a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1917. évi november hó 26-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

A Magyar Országos Biztosító Intézet R. t.

Hadi- és Hadikölcsönbiztosítási osztálya.

A m. kir. Honvédelmi Minisztérium Hadsegélyző Hivatalának ellenőrzése alatt az elesettek özvegyeinek és árváinak érdekében és javára. Arad, Temes, Krassó-Szörény és Hunyad-megyei kerületi központja: Arad, Andrássy-tér 21. szám, 1. emelet.

Hadikölcsön jegyzés biztosítással kapcsolatban

Bankoknál eszközölt jegyzésekkel egyenlő értékű!

Intézelünk módot nyújt mindenkinek kis összeggel nagy összeget jegyezhetni és emellett saját magáról és családjáról is gondoskodhatni! Aki pl. 1000 korona hadikölcsön-biztosítást köt, 20 éven át évente csak 36 koronát tartozik fizetni. Ha a fel ezen időt megélt, úgy öt mázát illeti meg az 1000 koronás hadikölcsön-kötvény, ha bármikor előbb halna meg, akár tthoz, akár a harc-téren, úgy azt azonnal halála után családja kapja meg, minden után-fizetés nélkül.

10.000 koronáig

orvosi vizsgálat nélkül köthető hadikölcsön-biztosítás! Bélyeg vagy pótlóilleték nem fizelendő! Bármikor be-szüntíthető, a befizetett összeg ez esetben sem veszt el! Hadikölcsön-biztosítást köthet minden 15-60 éves egyén, nemre való tekintet nélkül. A hadikölcsön-biztosításból befolyó díj-nak egy része a m. kir. Honvédelmi Minisztérium Hadsegélyző Hivatala útján az elesett hősök özvegyeinek és árváinak fog jutni és így az, aki a Magyar Országos Biztosító intézet hadikölcsön biztosítási osztálya-nál köti meg a hadikölcsön-biztosítást, nemcsak hazafias kötelességet teljesít, hanem elesett hőseink özvegyeit s árváit is támogatja. Mindenmű felvilágosítással készséggel szolgál a

Magyar Országos Biztosító Intézet Rt. Arad
Andrássy-tér 21., I. emelet.

Telefon 1136.

8122

Használt csomagoló papír megvételre keresetetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Önkéntes árverés.

Néhai Justh Gyula tornyai (Csanádm.) gazdaságában bérbeadás folytán fölöslegessé vált gazdasági eszközök u. m.: cséplőgép, aratógépek, vetőgépek, rosták, triőrök, ekék, szekerek, kocsik, hámok, szerszámták, manilla, dohányzsineg, kukák, morzsolók, szecs-kavágó, répavágó stb. stb. december hó 8-án délelőtt 9 órakor, esetleg folytatólag 9-en Tornyan önkéntes árverésen eladatnak. Előzetes értesítés esetén érteklődőket 8-án reggel 8 órakor a battonyai állomáson kocsival várja. Ökrök és csikók az árverést megelőzőleg is ugyanott szabadkézből eladatnak.

8093

26005—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. minisztériumnak az új és használt zsákok feldolgozása és forgalomba hozatalának korlátozása tárgyában kelt 3100—917. M. E. sz. rendelete megjelent, melynek értelmében az alább felsorolt cikkek bejelentendők. A jelen rendelet rendelkezései alá esnek az összes mezőgazdasági termények, ipari és bányászati termékek csomagolására használatos, a jutából, pamutból, kenderből, lenből, papírból, valamint azoknak az anyagoknak keverékeiből, vagy az ezekkel az anyagokkal kevert más anyagokból előállított szövetekből készült új vagy használt megtöltött zsákok.

Arad 1917. október 26.

Green, főkapitány.

10099—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala a hadijótékonság nemes ügyének előmozdítása érdekében a koronázási domb történelmi nevezetességű földjét izléses kivitelű üvegkoronába kívánja hozni és az eladásból befolyt jövedelmet a harc-téri hős katonák özvegyei, árvái és a rokkantak alapjának gyarapítására fog fordítani.

Az üvegkoronák mintája hivatalomban megtekinthető és 10 korona árban hivatalom által megrendelhető.

Felhívom a város hazafias közönségét, hogy a nemes célú mozgalmat magáévá tegye, az igen szép kivitelű koronázási emlékművet a pénz beküldésével mielőbb rendeljék meg.

Arad 1917. október hó 16.

Varjassy, polgármester.

Felter Teréz

kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Hajszálak végleges eltávolítása. Vörös orr s kezelése, arcbőrhámiasztás. Hajmosás, ondulás, hajfestés Hanna festéssel, manókr. Szerek szétküldése vidékre is. 521

„HUNGÁRIA” RUM,

Likör, továbbá min-dennemű Pálinka
essenciák és kompozíciók a legjobb! Ajánlja helyt Arad:

Szemző Armin

áruügynökség és bizományi raktára
Aradon.

Interurban telefon 592 szám.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:
Gyorsv. reg. (csak katonáknak) 8:01
Személyvonat délelőtt . . . 11:18
Személyvonat este 8:48

Aradról Budapestre érkezik:
Gyorsv. d. n. (csak katonáknak) 1:25
Személyvonat este 8:20
Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:
Gyorsvonat délután 9:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:
Gyorsvonat este 7:18
Személyvonat délután 4:49
Személyvonat reggel 6:58

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 4 korona — fillér.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, zson-gió, a gyomorra és belekre jóhatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteglek részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-vaiva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-donságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidoi pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszerháza

Arad, Andrássy-tér 22. sz.

Katonáknak Szőrvesztő-

Depillor.

fontos tudni, hogy

ruha etük

kiirtására legjobb szer a PETRIS
olyadék, ára 2 kor. és HADAR
hintőpor, ára 2 kor.

E kitünő, a maga nemében pá-ratlan szerrel minden alkalmat-lan szőrejt arc, nyak vagy karok-ról, stb. minden fájdalom né-kül pár perc alatt okvetlen el-távolítható. Ára utasításnál 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerháza

Arad, Andrássy-ut 22. szám.

Kerestetik

egy okleveles gőseke

főgépész

január hó 1-i belépésre, ki egyuttal motorok és villanszereléshez is ért. Kérvények e lap kiadóhivatalához kéretnek. 8208

Nagymennyiségű használt pléh pánt eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

26076—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 19853—1917. sz. alatt kelt s az ajtóveretek kcserelesének vezetésére felállított „Kilincshivatal”-ról szóló rendeletet a következőkben teszem közhírré:

Az 1917. évi február hó 23-ról 3793—eln. 20. k. 1917. szám alatt kiadott rendeletét hadicélokra igénybevett ajtóveretek kicserelésének vezetésére és ezzel kapcsolatos egyéb ügyek ellátására külön hivatal állittatik fel.

A hivatal címe: A m. kir. honvédelmi miniszterium kilincshivatala, röviden: Kilincshivatal.

A hivatal az 1915. évi 4611—eln. 20. b. 1915. számú honvédelmi miniszteri rendelettel felállított Központi fémrekbiztos bizottság elenőrzése alatt működik, amely ez ügykörére nézve a belügyminiszter képviselőjével és a hivatal elnökével egészítették ki.

A hivatal ügykörébe tartozik: 1. Pótkeretek gyártásával összefüggő műszaki kérdések, az anyag beszerzésére, gép és munkaerő beszerzésére vonatkozó ügyek tárgyalása. 2. Szállítási szerződések megkötése. 3. A pótkeretek átvétele, raktározása és elosztása. 4. A veretek le- és felszerelésének ellenőrzésével összefüggő ügyek és az ehhez szükséges adatgyűjtés. 5. A leszerelt vereteknek a Magyar szent korona országainak fémközpontja r. t.-nak való átadása. 6. A pótkeretekért és a szerelésért járó kereseti összegek utalványozása és a birtokosok által leszerelt veretek térítésének utalványozása.

A hivatal elnöke a jelen rendelet 4. pontjában említett hatáskörében a városi és községi hatóságokhoz közvetlenül intézhet rendeleteket.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya terjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Arad, 1917. október hó 19.

Green, főkapitány.

Kifutófiu

jó fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ön helyett jegyzünk hadikölcsönt!

Hazafi kötelességét tehát

tőke nélkül is teljesítheti, ha

hadikölcsön biztosítást

köt a

Hungária Általános Biztosító R.-T.

aradi vezérigynökségénél, Atzél Péter-utca 1. szám.

A jegyzett összeg választása szerint biztosítási díjjal 10 vagy 15 év alatt törleszhető. A törlesztési tartam lejáratát után az eredeti kölcsöncimleteket Onnek, előbbi elhalálása esetén hátramaradottainak azonnal, minden további kötelezettség nélkül kiszolgáltatjuk.

Kérjen tájékoztatót!

8045

PILLANAT ALATT

a cipőre fel és lecsatolható, szabályozható k seobra és nagyobbra, s így egy pár védővel több pár cipő évenként át megvédhető. 8152

Szabadalmazott talpvédő. Férfi, női és gyermek cipőre párja 7 korona 50 fillér.

Ha cipőjén talpvédőt visel, talpátatni soha sem kell.

Hofmann Sándor

égnél Arad, Andrassy-tér 20. szám. Viszontelárusítóknak árkedvezmény.

27405—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

Közhírré teszem, hogy Aradon 1917. évi november hó 1-ső napján felfogott egy darab 2 és fél éves fekete kanca ló, mint gazdátlan jószág december hó 7-én délelőtt 9 órakor a nagyvásártéren tartandó nyilvános árverésen a legtöbb ígérőnek készpénzért eladatni fog.

Arad, 1917. november hó 20.

Green, főkapitány.

Lóárverési hirdetés.

A békéscsabai cs. és kir. állandó lókorházban, erdő és mezőgazdasági célokra alkalmas lovak nyilvános árverése 1917. december hó 9-én lesz megtartva.

Az árverés a lókorház udvarán reggel 8 órakor kezdődik. Árverezni csakis főszolgabírói igazolvánnyal lehet.

8198

A paranesnokság.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcot vakító fehérre varázsolja és eltüntet mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2—K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K — fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K — fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS**-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Január hó 1-től

uradalmi

tej- és tejszin

hirdettetik

8204

eladásra

maximált áron, ab feladó állomás, vevő saját kannájában. Pályázatok e lap kiadóhivatalához kéretnek.

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi nov. 15-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.13

Aradról Szegedre érkeznek:

Személyvonat délelben 12.00
Személyvonat este 9.81

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.06
Személyvonat délután 3.17

Szegedről Aradra érkeznek:

Személyvonat reggel 7.38
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 5.40
Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkeznek:

Személyvonat délelőtt 11.53
Személyvonat este 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.00
Személyvonat délután 1.18

Brádról Aradra érkeznek:

Személyvonat délelőtt 10.00
Személyvonat este 7.38

Aradról Ujszentannára indul:

Délután 2.40

Aradról Ujszentannára érkeznek:

D. u. 3.25
Ujszentannáról Aradra indul:

D. e. 10.04
Ujszentannáról Aradra érkeznek:

D. e. 10.50

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 4.29

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Reggel 5.40
Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:

Este 6.25
Ujszentannáról Kétegyházára ind.:

Délután 3.30
Kétegyházáról Ujszentannára ind.:

Reggel 8.00
Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00
Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.39

Ujságmaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Eladó örömalom.

Üzemben lévő malmomat, betegsége miatt eladni szándékozom. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgálok. 8197

Solymos József
Arad, Salacz-utca.

Kereskedők

és viszonteladók figyelmébe!
Karácsonyi és ujévi képeslapok
nagybani és kicsinybani eladása legolcsóbb ár mellett.

MANDL I.
papírkereskedésben, Arad, Eötvös-utca 12. 8229

26998—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a gubacsért követelhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kelt 3967—1917. M. E. sz. rendeletét a következőkben teszem közhirrre:

A gubacsért az 1,353—1917. M. E. szám alatt kiadott rendelethez csatolt jegyzék C) pontja szerint követelhető legmagasabb árak helyébe az 1917 évi október hó 22. napjától kezdve az alább megsabott legmagasabb árak léteznek:

A magyar szent korona országainak területéről származó áru (kivéve Modrus, Rieka és Likakrbava megyéket) 100 kg.-ként I. rendű 70 kor., II. r. 56 kor., III. r. 42 kor. Modrus, Rieka és Likakrbava megyékből, valamint külföldről származó áru 100 kg.-ként I. r. 60 kor., II. r. 47 kor., III. r. 38 kor. na.

Azért a gubacsért, amelyet az eladó a jelen rendelet életbeléptetése előtt kötött szerződés alapján a vevőnek a gubacs forgalomban hozatala tárgyában 1,353—1917. M. E. szám alatt kiadott rendelet és a jelen rendelettel megszabott legmagasabb árak hatályosságának ideje alatt szállít, az eladó a jelen rendelettel megszabott legmagasabb árak korlátai között a szerződésben kikötött ár helyett a jelen rendelettel törént áremelés arányának megfelelő magasabb árt követelhet.

A jelen rendelet az 1535—1917 M. E. számú rendeletet egyébként nem érinti.

Arad, 1917. november hó 9.

Green, főkapitány.

Nyomdal

tanulóleányok

Jó fizetéssel felvétetnek.

Cim a kiadóban.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítom a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegségeimet, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucuk fogazatok, szájpadiás nélküli és légkamrával. Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement tömések (piombák), mersékelt díj-szabás mellett készíttetnek. Becses pártfogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő.** Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. n. 2—7-ig. Vidékiek 24 órában befűl kielégíttetnek. 401

Jegyezzük

életbiztosítással kapcsolatos

VII-ik magyar 6%-os

hadikölcsönt

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

bármely képviselőjénél.

8049

Használt ólom

megvételre kerestetik.

A szépségápolás titka a felhasznált szepitőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc enőcse. Kis tégely 1'30 kor. Nagy tégely 2'50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 7 kor. — fill.

Rozsnyay Serail cpora. Lehető finomságu. Crém, lehelet, rózsas és testszilnekben. Egy dob. ára 4 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Ideál, orgona, piros róza, Serail. Uvegje 6 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Matyás-gyógyszertárban Arad, Szabadság-tér.

Viszketegséget,

sömör, ruh leggyorsabban simulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti

„BARNA ZSIR”

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétetes Dr. Flesch-félel kérjünk. Próbá tégely 1,60 k., nagy tégely 3.—k. Családi tégely 9.—k. Kapható Aradon, Hajós Árpád gyógyszerárában, Andrassy ter. 2. 7151

28736—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a gyertyakészletek bejelentése, zár alá vétele és közszükségleti célokra igénybevétele, valamint a gyertya elszállításához szükséges igazolványok és a gyertyákért követelhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kelt 3850—917. M. E. számú rendeletét a következőkben teszem közhirrre:

Bejelentésre kötelezettek a gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok és mindazok, akiknek birtokában (őrizetében) 100 kg. vagy annál nagyobb súlyu gyertyakészlet van.

Bejelentés alá esik a bejelentésre kötelezett birtokában álló akár saját, akár idegen helyiségben őrzött minden gyertyakészlet, a viasz és ceresingyertyák kivételével, tekintet nélkül a gyertyának belföldi vagy külföldi eredetére.

A bejelentésre kötelezettek kötelesek készleteiket 1917. évi november hó 10-ik napján volt állapot szerint bejelenteni.

A bejelentéseket az Olaj- és Zsiradékügyi bizottság országos pest, V., Sas-utca 20. szám) címére kell beküldeni.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok birtokában levő mindazok a gyertyakészletek, a melyek bejelentendők, a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalat gyertyáért készpénzfizetési engedély nélkül, vevő vasut(hajó)állomására bérmentesen feladva 100 kg. csomagolt vagynemcsomagolt súly után kádával együtt 280 koronánál nagyobb összeget nem követelhet.

Kicsinyben árusító kereskedők: egy tizenhatod kg. súlyu gyertyáért darabonként (8 drb súly 500 gramm) 22 fillérenél; egy harmincketted kg. súlyu gyertyáért (16 drb súly 500 gramm) 11 fillérenél; egy hatvanad kg. súlyu gyertyáért darabonként (30 drb súly 500 gramm) 6 fillérenél nagyobb árat nem követelhetnek.

Oly gyertya, amelynek súlya nem felel meg az előbbi pontban felsorolt súlynak, csakis súly szerint adható el és az ilyen gyertyáért kilogrammonként legfeljebb 3 korona 50 fillér követelhető.

Aki a jelen rendeletet, vagy az annak alapján tett hatósági rendelkezést megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárásal és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. november hó 21.

Green, főkapitány.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetésre 20 fillér. Vastagabb betűkkel 40 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 2 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszük fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Kifogástalan uriember” jellegre levél van. 8201

Helyik

jószívű uriember segítene karácsonyra pár koronával? „Megérdemlem” jel zére kiadóhivatalba jelezve. 8205

Tekintélyes vagyonnal

rendelkező intelligens, középkorú urfió, házasság céljából megismerkedne hozzá illő gyermektelen korrek ur emberrel. Leveleket „Nemes szív” jellegre a lapban felérve kér. 8190

Szerény leány

diszkrét uriember barátságát keresi, ki őt nemleges támogatná. „Elhagyott” jellegre levelet kér kiadóba. 8223

Alkalmazást keres.

Intelligens

özvegy nő, esetleg övadékkal, bizalmi vagy pénzbeszedői állást keres. Cim a kiadóban. 8091

Alkalmazást nyer.

Eves bizonyítvánnyal

rendelkező komoly német nevelőnő két nagyobb gyermek melletti kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 8223

Keresek

egy 6 éves fiú mellé, kizárólag német-ajkú nevelőnőt, lehetőleg aszonlra. Bolyos Odonné, Batthyány-u. 32/a. 8191

Délutánra keresek

német vagy magyar kisasszonyt, esetleg fiatalembert elemista fiához. Minorita épület ajtó 3. 8211

Gyermektelen házaspár,

házmesternek azonnal felvétetik Kis Ernő-utca 9. sz. Ugyanott egy nagy kert kiadó 1918. március 1-re. 8209

Elérnő

leányok felvételnek, kik-játékszakkában jártasak előnyben részesülnek a Színházi Versenybárában. 8127

Vizsgázott gépész

azonnali belepésre kerestetik. Schwartz, Mátyásföld. 8182

Gyakorlati gyorsíró,

állandó alkalmazást nyer az Aradi Közlöny szerkesztőségében. Jelentkezni lehet délután 5-7 óra között. 8000

Nyomdász-tanulónak

felvételük két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

Keresek

két szobás lakást január 1-re, „Fiatalkorú házaspár” jellegre a kiadóba. 8202

Kiadó lakás.

Kiadó

két elegáns butorozott utcai szoba, különbejárattal, villannyal, előszoba és konyhával együtt vagy külön, állandó lakó előnyben. Cim a kiadóban. 8230

3 szobás

arkélyes modern első emeleti lakás május elejéig azonnal átvehető. Bővebbet a kiadóban. 8199

Vétel és eladás.

Jó állapotban

lévő télikabátok, frakk és smokking-sítők eladók. Weitzer János-u. 17. Szabó-üzletben. 8216

Jókarban

lévő takaréktűzhely vendéglősnak vagy nagyobb háztartás részére eladó. Megtekinthető Vilmos császár-u. 12. faraktár. 8219

Salon

garatúra kőrdő plüss, három águ rész-lusster és egyéb tárgyak eladók. Anlich Lajos-utca 14. 8223

Egy

teljes ebédlőberendezés darabonként is eladó. Dezső-u. 2d. 8218

Eladó

egy divatöltő és egy sárga selyem díszes alkalmi blúz. Megtekinthető délutánonként. Cim a kiadóban. 8216

Egy

női télikabát szőrmevel és egy muff eladó. Eszter-u. 1. I. em. Megtekinthető 9-12. 4-6. 8224

Tiszti köpeny

szőrme bélel-el, egy vállér és egy fekete télikabát perlasia gallérral eladó. Weitzer János-utca 17, szabó-üzlet. 8226

Eladó

egy nagy berakós sparherd két sütővel, egy rubafogas és könyvvállvány. Nagy Sándor-utca 7/b. 8231

Eladó

egy nyitott kocsit. Megtekinthető Asztalos Sándor-u. 5. sz. Vizszerelő-üzletben. 8159

Eladó

férfi fehérnemű. Teloky-utca 24., földszint joubra 8207

Eladó

egy könnyű stájer fékes kocsit. Hajó-utca. I. sz., szénraktár. 8206

Zongora

eladó. Kőlcsey-u. 3. 8193

Eladó

egy vasuti tiszti szubony szőrme bélelssel és egy jókarban lévő nagy utazó táskák Nagy Sándor-u. 7. II. emelet. 8195

6 teljesen új

sötét bőr szék eladó Varjással Lajos-utca 84. 8210

Eladó

két darab 2 ajtós ruha szekrény. Cim a kiadóhivatalban. 8214

Egy szép

mókus hát kabát eladó. Megtekinthető Struhár szűcsnél Perényi-utca. 8212

Butorok adásvetése.

Ebédítő, háló- és nappali szobaberendezés. Fa- és vasbutorok kaphatók Garai Károly butorüzletében Arad, Asztalos Sándor-u. 6. sz. 2791

Karácsonyi szentimentumok.

Kb. 60 korona értékű hangjezy 8 koronáért kapható Deák Bela könyvtár-kedveskedésben, Forray-utca. Telefon 902 7411

Hagymamagot

makói ériás, valamint petrezselyem és egyen magvakat, ugyszintén édes nemes tormadékvánv, melyek célra-képességéért, tisztaságáért felelősséget vállalunk, legelőször napl áron szállítunk. Tormát maximális áron adunk el. Aranyergalmi Rézvenyítésnő, Hátó. 8211

Nyers borkövet

minden mennyiségben vesz Irom Arnold Bercsényi Miklós-utca 39. szám, telefon 194. szám. 8281

100 kocsirakományal keresek megvé-

telre. Ajánlatot kér Matejic M. lakerekedő, Versecz. 8088

Eladok

két kancát esikóstól, nagyon szép, hibátlan pej 7 éves 180, 9 hónapos esikóval és szép sárga 4 1/2 éves 182, 7 hónapos esikóval, herélt. Megtekinthető a tulajdonosnál: Gracsek Kálmán, Temesrékás. 8110

Fekete bárony

18 m. eladó. Erzsébet-körút 87., földsz., 8. ajtó. 8124

Jó hangu

pedálos cimbalom eladó Tökölly Imre-utca 53. 8138

Eladó

konzol tűkőr, varrógép és egyéb butorok. Cim a kiadóban. 8171

Használt

vaskályha és egy roka karmantyú, eladó. Cim a kiadóban. 8181

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Használt,

jókarban lévő batár eladó. Megtekinthető Perényi-utca 16-18., ház-mesternél. 7948

Egy

vadonat új fekete velour kalap, eladó. Cim: József főherceg-ut 1., vendéglő helyiség. 8178

Geiszt-nyo

nazymennyiségben, ugyszintén alma, körte, narancs áron eladó. Vi-zont eladó knak árengedmény. Boros Béni-tér 2. Knittel-ház. 8134

Üzletek.

Szatóc-üzlet

40 év óta fenálló jóforgalmu italmérésel és trafik jogzal betegség miatt azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást Ador Huzó írta Arad, Weitzer János-utca 1. 7198

Aradon

egy jóforgalmu szatócsüzlet, trafik, korlatolt italmérésel, ad-mentes házzal, konyha kerttel és 120 család állandó bevétel, más elfoglaltság miatt, eladó. Cim a kiadóban. 8149

Ingtalan.

Nagy

részint be nem épített háztelek, rajta lévő adómentes házzal a földcán, vasúthoz közel, szabad kezből eladó. Cim a kiadóhivatalban. 8200

Purgly Lajosné-u. 135. sz.

kisebb ház és 8 Határ-u. 8. sz. részben új magánház eladó. Bővebbet S. Határ-utca 8. 8198

Kocsár utca 10. sz.

adómentes ház eladó. Bővebbet ugyanott. 8194

Adómentes kisebb bérház

a központban három modern lakással eladó. Cim a kiadóban. 8189

Földvár-utca 35. számú ház,

szabadkezből eladó. Bővebbet Thököly-tér 4. sz., a vendéglősnél. 7190

3 szobás

modern magánház, különösen földbir-tokosok részére, nagy udvarral és egy 5 holdas magyarérdi szőlő, eladó. Érdeklődni d. u. 3-4. Cim a kiadóban. 7844

Purgly Lajosné-utca 93. számú

jókarban lévő ház, haláleset miatt, olcsón eladó. Cim a kiadóban. 8082

Árok-utca

és Gyár-utca sarkán lévő üzleti ház eladó. Bővebbet ugyanott. 7930

Eladó

Magyar-utca 12. számú ház. Értekezni Tökölly-tér 3. 8114

Kövös-utca

17. és Szabadság-tér 4. számú házak eladók. 8131

Eladó

Határ-utca 16. számú magas földszintes ház. 8166

Különféle.

Aradon,

a Diana fürdő modernül berendezve bérbe adó. Garal, Simonyi-utca 2. szám. 8213

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy Irodában. Deák Ferenc-ut., Barna Bela hirdetési és hírlapirodájában Zrínyi-ut. és a Kossuth-utcai papírüzletben.

Férfi kalapok

újja alakítását, vasítását, tisztítását elvállalja a kalapgyár Forray-utca, Gróf Hunyadi palota. 8101

Ellátás.

Uri család,

nagyobb gyermeket vonne teljes ellátásra. Cim a kiadóban. 8208

Jó ebédek

és friss vacsorák, jutányos árban kihordásra is kaphatók Kádár Ferencné étkezdéjében, Fábrián Gábor-utca 11. sz. 8140

Oktatás.

Correpetitort

keresek I. osztályú és I. kerületi elemista tanuló mellé. Cim a kiadóban. 8179

Gyógyászat.

Hehs Vasas ebédlő.

Suveren szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vértisztító, biztos óvszer malárius fertőzések és minden infektívából eredő megbetegedések ellen ugy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 5.- kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Tyukzsom

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukzsom-tapasza. A legmagrörözöttebb tyukzsom-tapaszt párnapi használata után leválik, a gyötörő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 1 korona. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Dr. Schajkovszky

lábizzadási elleni szer, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona 50 fillér. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban. 12

Bűz és vizkeletesség

elleni fehér kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdita-gyógyszertárban. Kis félegy 2 korona, nagy félegy 3 korona 50 fillér. 8171

A drága vanillió

teljesen pótolja a pompás zamatu Vanilliót, egy zacskó ára 14 fillér. Cukrászoknak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

As angol

fájdalomcsillapító Bengus balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengus liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

As Anusol

aranyér-kupokát mindenben pótolják a Haemoroidal-kupok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

A világítási rendelet

határozattal a fényhatás csökkentése nélkül csak

TUNGSRAM felvattos lámpákkal

lehet betartani. Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztású

TUNGSRAM lámpákat.